

18+

Læringsrapport

BIKUBENFONDEN

Resumé

I Projekt 18+ har Røde Kors og Ungdommens Røde Kors undersøgt, hvordan rammerne for inklusion af unge flygtninge kan forbedres. I projektet er identificeret væsentlige udfordringer og barrierer for inklusion set fra de unge flygtningsperspektiv. Unge flygtninge i alderen 17-25 år er en ofte overset gruppe, der står overfor nogle særlige udfordringer, som er kendetegnende for deres alder. De unge oplever at stå i en skillevej mellem at være børn og voksne. En del af dem er kommet til Danmark som uledsagede mindreårige, mens en anden del er unge, som er kommet til Danmark enten alene efter de fyldt 18 år eller med et eller flere familiemedlemmer. Fælles for dem er, at de alle har fået opholdstilladelser som flygtninge og skal begå sig som unge i et helt nyt land.

Projektet tager udgangspunkt i fire udvalgte kommuner: Gentofte, Haderslev, Hedensted og Aarhus. I disse er der foretaget lokal afdækning af eksisterende aktiviteter og aktører samt facilitering af ungeinddragende workshops og dialogmøder med deltagelse af både unge flygtninge og lokale aktører og borgere. Projektet tegner et tydeligt billede af de unge flygtninge, som unge mennesker med drømme, ambitioner og forhåbninger for deres liv i Danmark. De unge besidder en masse potentiale og ressourcer, som med relativt simple virkemidler og inddragelse kan mobiliseres og gøre gavn for dem selv og det samfund, de er en del af.

Overgangen til voksenlivet og adgang til job og uddannelse

Overgangen til voksenlivet opleves som forvirrende og besværlig, da den karakteriseres ved nye regler og nye forventninger til de unge. Hos gruppen af unge uledsagede er der en række udfordringer, bl.a. for den gruppe, der ikke kommer på bosteder, men starter tilværelsen i en ny kommune med at være alene og skulle klare sig selv. Der er et behov for mere støtte til de unge i denne gruppe. Desuden har de unge et stærkt fokus på job og uddannelse, men oplever, at de mangler netværk for at få fritidsjob og samtidig har brug for vejledning om deres uddannelsesmuligheder.

Det anbefales, at frivillige forældremyndighedsindehaver (MFI), netværkspersoner, mentorer og netværksgrupper kan tiltænkes en større rolle i denne sammenhæng. Samtidig er det vigtigt systematisk at synliggøre allerede eksisterende tilbud om uddannelsesvejledning og hjælp til jobsøgning for de unge.

Begrænset adgang til lokalsamfundet og ønsket om at få danske venner

Adgangen til sociale fællesskaber er essentiel for de unge flygtninge, der ønsker at være en del af det danske samfund og med tiden føle sig danske. De oplever et behov for at nedbryde barrierer til danskere ved at indgå i aktiviteter og fællesskaber, hvor det ikke er afgørende om man er dansk, flygtning eller noget helt tredje. De specialiserede integrationsindsatser, som de unge ofte inviteres med til, beskrives som en barriere, fordi de ikke interagerer med andre danske unge. Det er derfor væsentligt at have fokus på fællesskaber for alle unge fremfor indsatser specielt for unge flygtninge.

Resumé

Det anbefales, at de unge i højere grad inviteres og støttes til at tage del i allerede eksisterende tilbud i det lokale foreningsliv som fx fodbold. Skolerne er et oplagt omdrejningspunkt og det anbefales, at der skabes kontakt til lokale danske unge, som kan fungere som brobyggere. Nye tiltag for gruppen bør derfor bero på at guide og introducere de unge flygtninge til lokale foreninger, samt give kommunal økonomisk støtte til deltagelse i aktiviteter fx gennem en fritidspasordning.

Familien i fokus

Familierelationer både i og udenfor Danmark er en væsentlig kilde til bekymring for de unge flygtninge. For gruppen af uledsagede fylder ønsket om sikkerhed for deres familie via familiesammenføring til Danmark. For gruppen, der har fået familiesammenføring, opleves et stort pres og overvældende ansvar for resten af familien i forbindelse med bolig, lægebesøg, samtaler med kommunen mm. De unge oplever, at de skal være voksne på deres forældres vegne, og efterspørger derfor øget voksen-støtte, der kan hjælpe og vejlede dem.

Det anbefales, at der sikres tilbud om mentorordninger og/eller netværkspersoner/ familier til den unge og familien. Ligeledes skal der sikres frivillige forældremyndighedsindehavere til alle og helst allerede i overgivelsesfasen fra asylcenter til ophold i kommunen.

Netværks-, mentor- og MFI-ordningerne kan laves i samarbejde med kommune og lokale civilsamfundsorganisationer, der kan sikre, at både familie og unge får den nødvendige støtte.

Fokus på at samle lokale aktører og inddrage unge flygtninge

Der er stort potentiale i at udnytte de allerede eksisterende ressourcer, der er til stede lokalt. Fra et lokalsamfundsperspektiv kan det ofte handle om at skabe synlighed om allerede etablerede tilbud. Ofte findes der mange indsatser og aktiviteter lokalt, men der er et stort behov for at dele viden og koordinere samlet på tværs af faggrupper og foreninger, som arbejder med unge eller med flygtninge. Nogle lokale aktører er måske ikke klar over, at de kan spille en kæmpe rolle for den enkelte unge flygtning ved at inddrage dem i aktiviteter. Her er der et stort potentiale i at tage udgangspunkt i skolerne, som de unge er indskrevet på. De har daglig kontakt med de unge og kan være betydningsfulde kontakter til omverdenen og helt oplagte omdrejningspunkter for samarbejde på tværs og formidling af indsatser og aktiviteter.

Det anbefales derfor, at der faciliteres dialog med en lokal aktørkreds, der arbejder med unge, også dem der ikke normalt har fokus mod flygtningegruppen. Her kan bl.a. civilsamfundsorganisationerne eller andre frivilligforeninger, der kender de unge flygtninge, have den faciliterende rolle. Desuden er det afgørende, at der sikres inddragelse og skabes ejerskab hos de unge flygtninge i tilrettelæggelsen af eventuelle nye aktiviteter eller tilbud.

DEL I	7
Introduktion	7
Baggrund for 18+	8
Hvorfor Røde Kors og Ungdommens Røde Kors?	8
Formålet med 18+	9
Sådan gjorde vi	11
Tilgang	12
Projektets skridt i kommunerne	12
Ungeinddragende workshops	13
Dialogmøder	13
Portræt af en frivillig i 18+: En støddæmper i overgangen mellem barndom og voksenliv	16
Præsentation af kommunerne	19
Aarhus	20
Haderslev	21
Gentofte	21
Hedensted	22
Projektets deltagere - hvem er de?	23
De unge flygtninge	24
Mød Mohammad fra Haderslev	25
De frivillige	28
De lokale aktører	28
DEL II	29
De ungeinddragende workshops	29
Format og ramme	30
Vigtigt når der afholdes workshops	31
De unges stemme: Læringer fra workshops	34
DEL III	45
Dialogmøderne	45
Format og ramme	46
Vigtigt når der afholdes dialogmøder	47
Lokale løsninger og ressourcer: Læringer fra dialogmøderne	49
Delwar går efter det gode liv	54
DEL IV	57
Hvad er der sket i 18+ projektkommunerne	57
Gentofte	59
Hedensted	59
Haderslev	60
Aarhus	60
Konklusion	63

Del 1

Introduktion

BAGGRUND FOR 18+

Ungdommens Røde Kors (URK) og Røde Kors (RK) har, i samspil og med støtte fra Bikubenfonden, samarbejdet om at udvikle og organisere en fælles indsats for unge flygtninge i fire kommuner; Aarhus, Hedensted, Haderslev og Gentofte. Disse unge flygtninge der oplever at stå meget alene i deres overgang til voksenlivet i Danmark. Projektet har derfor kastet et blik på unge flygtninge og særligt uledsagede flygtninge, der har fået opholdstilladelse. Disse unge er ofte oversete og står overfor en række særlige udfordringer, og selvom de ofte er ressourcestærke unge, kan traumatiske oplevelser i forbindelse med fx flugten, deres historik og den nuværende eksilsituation gøre dem sårbare.

URK og RK oplevede derfor et særligt behov for og potentiale i at sætte fokus på netop denne overgang til voksenlivet for at se på, hvordan rammerne for inklusion af disse unge flygtninge i Danmark kan forbedres, så de unge kan få et aktivt, meningsfuldt og selvstændigt voksenliv. Derfor besluttede organisationerne at igangsætte 18+ som et forprojekt, der startede i efteråret 2015.

HVORFOR RØDE KORS OG UNGDOMMENS RØDE KORS?

RK har mangeårig erfaring med asyl- og flygtningeområdet, og har en konsolideret foreningsstruktur med solide lokalafdelinger og stabile, modne frivillige. De frivillige varetager større ansvarsopgaver for RKs aktiviteter og er ofte frivillige gennem mange år. De besidder dermed en stor viden og engagement samt en stærk forankring i lokalområdet. Det sker bl.a. igennem RKs frivillige indsats med midlertidige forældremyndighedsindehavere (frivillige værger) for uledsagede flygtningebørn. RKs lokalafdelinger har tilsammen omkring 80 frivillige forældremyndighedsindehavere fordelt på de fire projektkommuner.

URK har ligeledes gode erfaringer med asyl- og flygtningeområdet samt stor erfaring med ung-til-ung tilgangen - og har en ligeværdig, åben og nytænkende tilgang til deres indsatser for og med børn og unge. URK er en dynamisk organisation, der arbejder hurtigt med at etablere aktiviteter der, hvor der er behov. Det sker bl.a. igennem indsatser som Fællesværker¹. Fællesværker er aktivitetshuse, som skabes i fællesskab med de lokale børn og unge. De bestemmer, hvordan huset er indrettet, og hvad der skal foregå.

De frivillige i URK er unge, der brænder for at gøre en forskel, men som kan være mindre stabile over tid, fordi de ofte er et sted i deres liv, som er præget af forandringer. Med dette afsæt har organisationerne en særlig position og rolle til at løfte et projekt som 18+, fordi vi kan gå helhedsorienteret til de unge flygtninge, ved at inddrage dem og lade dem definere egne ønsker for deres liv og bringe vores fælles erfaringer i spil. I kraft af forskelligartede erfaringer og stærke lokale strukturer har RK og URK dermed

¹ URK Fællesværker link: <https://www.urk.dk/faellesvaerker>

Introduktion

et godt grundlag for at undersøge mulighederne for at skabe bedre forudsætninger for inklusion af unge flygtninge, der skal etablere sig og integreres i Danmark.

FORMÅLET MED 18+

Projekt 18+ er et forprojekt, der har til formål at undersøge, hvordan rammerne for inklusion kan forbedres. Dette gøres ved at indsamle viden om de ønsker, behov og drømme, som flygtninge i alderen 17-25 år har for deres hverdag og liv i Danmark. Rammerne for inklusion og de unges stemme blev undersøgt gennem en indledende lokal afdækning i fire kommuner med inddragelse af de unge flygtninge og i samarbejde med lokale nøgleaktører og lokale frivillige. Det havde til formål at skabe lokal forankring, give de unge en stemme, dele viden og inspirere til indsatser i lokalområdet, som kunne modsvare de unges lokale behov og drømme.

De fire kommuner kan hver især bidrage med forskellige perspektiver som kan give inspiration til andre kommuner. Denne læringsrapport opsummerer erfaringerne fra forprojektet i de fire kommuner og præsenterer anbefalinger, som kan være til gavn for andre, der arbejder med målgruppen eller med inddragende eller lokalt forankrede metoder. Rapporten vil også bidrage til etableringen af en eventuel videreudvikling af 18+ indsatsen.

Sådan gjorde vi

TILGANG

Tilgangen, der har båret de lokale processer, har været inspireret af metodiske erfaringer fra begge organisationer. De lokale processer er overordnet opdelt i to. Den første del er en ungeinddragende workshop, som skal sikre de unges involvering og stemme. Denne følges op af et dialogmøde, som skal være med til at sikre lokalt engagement og forankring, hvor flere lokale aktører inviteres ind mere bredt.

PROJEKTETS SKRIDT I KOMMUNERNE

- 1.** Lokale afdækninger blev udarbejdet med henblik på at få overblik over lokalområdet og indsigt i den kontekst, som de unge flygtninge befinder sig i.

- 2.** Der blev afholdt ungeinddragende workshops med de unge flygtninge og frivillige for at få viden om de unge flygtnings ønsker og drømme. Efter behov blev der afholdt et opfølgningsmøde, hvor de unge forberedte deres oplæg.

- 3.** Til slut blev der afholdt dialogmøde, hvor lokale nøgleaktører, unge flygtninge og frivillige mødtes for at sætte handling bag de unges ønsker og drømme - enten gennem henvisning til og samarbejde med eksisterende indsatser eller opstart af nye.

UNGEINDDRAGENDE WORKSHOPS

Tilgangen med workshops er bl.a. inspireret af Sprint², som er en metode, der har sit ophav i URK, og som URK har bred erfaring med. Sprint har til formål at sikre de unges stemme. Det er en metode, der inddrager de unge og støtter de unge gennem en udviklingsproces, hvor de lærer at italesætte og handle på egne oplevede behov og ønsker. Metoden er baseret på design-tænkning, hvilket bl.a. betyder en praktisk orientering mod, hvordan der tillige kan skabes lokalt samarbejde ved inddragelse af lokalsamfundet og handles på de unges ønsker.

I praksis er det foregået ved, at organisationerne i et tæt samarbejde med kommunen, RKs lokalafdelinger og frivillige har inviteret de unge flygtninge til at deltage. Derudover er der blevet skabt et trygt og åbent forum, hvor de unge gennem anerkendelse og værktøjer (blandt andet billeder og konkrete øvelser) har lært at sætte fokus på udfordringer, mulige løsninger og skabe netværk, så de kan tage teten til at drive forandringen til et bedre ungdomsliv. De visuelle metoder har været en fordel i forhold til de unges sproglige udfordringer.

Frivillige fra lokalområdet og 18+ frivillige blev oplært i at afholde de ungeinddragende workshops i 18+ sammenhæng. Tanken var, at de lokale frivillige skulle være med til at facilitere disse workshops for at fremme lokal forankring, ligestilling, øge mulighederne for netværksdannelse og den senere inddragelse af lokale aktører gennem dialogmøderne.

DIALOGMØDER

I forhold til at sikre den lokale forankring har særligt dialogmøde-formatet været inspireret af RKs brede erfaringer med at sikre lokalt ejerskab og videndeling på tværs gennem lokale dialog- og samarbejds møder³.

Dialogmøderne har til formål at give de unge flygtninge et talerør og sikre, at deres stemme bliver hørt og ikke mindst handlet på. I forhold til at sikre handlingsperspektivet i projektet var samskabelse med lokale aktører og lokale frivillige helt centralt. Dette var med til at sikre, at de unges ideer kunne virkeliggøres. Derfor blev alle workshops efterfulgt af et dialogmøde med lokale beslutningstagere, frivillige foreninger og andre relevante aktører med henblik på at planlægge fremtidige lokale aktiviteter, som bygger på de unges ideer og budskaber.

Under dialogmøderne var der særligt fokus på at få koordineret indsatser på tværs af de lokale aktører, således at alle arbejder sammen og ikke kører parallelle indsatser, der uden kommunikation i værste fald vil kunne modarbejde hinanden. Kommunikation, refleksion og videndeling var således grundpillen i dialogmøderne. Både forstået

² Sprint-metoden link: <https://www.urk.dk/sprint>

³ Lokalsamfundet Bygger Bro - Ny hverdag i Danmark (2015-2017)

Link: <https://www.rodekors.dk/nyheder/tre-aarigt-projekt-lokal-dialog-forbedrer-integrationen>
Venner Viser Vej (2016-2018).

Link: <https://www.rodekors.dk/bliv-frivillig/flygtninge-og-indvandrere/venner-viser-vej>

TEORETISK BAGGRUND

Teorien bag organiseringen af de lokale processer og workshop-tilgangene tager udgangspunkt i Fremtidsværkstedet, som er en forskningsbaseret metode med udgangspunkt i den kritisk-utopiske aktionsforskning. Denne tilgang bygger på idéen om, at reelle forandringsprocesser tager afsæt i deltagernes egne erfaringer. Formålet med workshopperne er derfor at støtte de unge gennem en udviklingsproces med tre forskellige faser:

- 1) Kritikfase
- 2) Drømmefase
- 3) Handlingsfase

I første fase, kritikfasen, skal deltagerne have mulighed for at sætte ord på alt, som ikke fungerer/er svært i deres liv. De skal støttes til at reflektere over deres eget liv og til at sætte fingeren på de negative elementer. De må pege på alt det, der opleves som forhindringer og barrierer i deres ungdomsliv.

Med udgangspunkt i kritikpunkterne fra fase et, skal deltagerne derefter drømme. De skal sætte ord på, hvad der kunne forbedre deres liv, hvis alt kunne lade sig gøre.

I den tredje og sidste fase skal de unge tænke i løsninger: Hvilke ændringer, aktiviteter eller indsatser kunne realisere drømmen om et bedre ungdomsliv? De unges ytringer samles og danner rammen for drøftelser på det efterfølgende dialogmøde, og den afsluttende fase smelter derfor også i høj grad sammen med dialogmøderne, hvor handlingerne skal drøfte i forhold til de lokale realiteter og muligheder.

Sådan gjorde vi

som dialog mellem de unge og aktørerne med henblik på at sætte de unges stemme på dagsordenen – og som dialog mellem de enkelte aktører på tværs.

Dialogmøderne var struktureret omkring de unge flygtninges stemme. De unge flygtninge fremlagde først deres behov, drømme og ideer for de lokale nøgleaktører. Formålet er her at inspirere lokale aktører i udviklingen af lokale indsatser og at sikre, at de unge oplever at blive taget seriøst. Centreringen om de unge under dialogmøderne sætter derfor også fokus på, hvordan unge flygtninge selv kan være en del af udviklingen af indsatserne.

De unges ytringer danner grundlag for de efterfølgende gruppedrøftelser, hvor de unge deltager i øjenhøjde med lokale aktører. Alle dialogmøder blev samlet op med en handlingsplan i forhold til de næste skridt på vejen til samarbejde på tværs af de unge og de lokale nøgleaktører.

PORTRÆT AF EN FRIVILLIG I 18+

En støddæmper i overgangen mellem barndom og voksenliv

Takket være 18+ findes der nu et hjælpemiddel, som tillader de unge flygtninge at have fremtidsdrømme midt i en kaotisk virkelighed. Sådan beskriver 25-årige Sofie Tinggaard, frivillig i URK Aarhus, outputtet af det projekt, som hun har været fast tilknyttet siden starten af 2017.

I en lejlighed på 5. sal i Aarhus-bydelen Trøjborg tager Sofie imod med varm kaffe og sprøde småkager. Hun er vant til at facilitere møder af enhver art. Hun har nemlig haft en finger med i spillet i samtlige elementer i afviklingen af 18+ i Aarhus siden hervedningen af de første flygtninge.

”Det har været vildt spændende at være med. Jeg har lært at være tålmodig og tro på, at løsningerne nok skal vise sig. Samtidig har jeg mødt nogle dejlige unge flygtninge med en stor appetit på at få et godt liv her i landet,” siger hun indledningsvis.

Første led i processen med at inddrage de unge var et workshop-forløb, som skulle

Sådan gjorde vi

identificere og foreslå løsninger på de problematikker, som de unge går og bokser med i det daglige.

”Vi snakkede rigtig meget om det med at møde andre unge danskere. Hvor finder man dem, og hvordan kommer man i kontakt med dem? Et andet emne var studiejob-vejledning. Hvordan får man hjælp? Hvordan søger man et job i Danmark? Men den helt store problematik var overskuelighed. Hvordan får man et overblik over alle de muligheder og aktiviteter, der er for unge flygtninge?” opsummerer Sofie.

Problemer er til for at blive løst

På workshopen - og senere på dialogmødet med deltagelse af forskellige af områdets aarhusianske aktører – blev de mulige løsninger ridset op. Der var med andre ord hurtigt payoff af arbejdet, beretter den frivillige tovholder:

”Med hensyn til den manglende gennemsigthed eller overskuelighed drøftede vi, om aktørerne måske burde mødes fast og netværke og orientere hinanden om igangværende aktiviteter. På den måde undgår vi overlap og unødvendig kamp om de unges deltagelse. Under emnet ’Studiejob-vejledning’ var forslaget ligeledes netværksaktiviteter for både flygtninge og ledige danske studerende. Omkring ’mødet med danske unge’ var den positive opdagelse, at der allerede findes mange gode tiltag og tilbud, som kan afhjælpe dette problem – f.eks. sportsklubberne, URK’s FlygtningeMentor eller Dansk Flygtningehjælp Ungdoms (DFUNK’s) mandagsspisning,” konstaterer Sofie energisk.

Men ovenover alting hviler den generelle problematik, som rummer årsagen til alle de unges endeløse grublerier og bekymringer – nemlig overgangen fra 17 til 18 år, fra barn til voksen. Også hér var der dog hjælp at hente ved dialogmødet.

”Pludselig sad Jacob fra Lærdansk og sagde, at man da bare kunne komme op til dem en gang om ugen og få hjælp til lidt af hvert – hvordan man opretter et Nem-Id, hvordan netbank fungerer og alt muligt andet. Det var vildt fedt, for det er jo netop den slags lavpraktisk hjælp, der er brug for,” kommer det med ægte begejstring fra Sofie.

Hvor meget kunne vi egentlig selv?

Her rammer vi en af hjørnesteenene i hele projektet. At de unge i større eller mindre grad står på egne ben og skal agere voksne på egne vegne og måske også på forældrenes, hvis de også er kommet til landet:

”Fortællingen om at blive 18 år fylder helt vildt meget i de unges bevidsthed. Så skal man pludselig bo i egen lejlighed. Så skal man betale husleje. Hvordan gør man det? Da vi som danske unge selv befandt os midt i disse overvejelser, stod vi efter al sandsynlighed ikke alene med dem. Vi kunne spørge om hjælp. Disse unge skal lære det hele selv, og oven i købet skal de måske støtte deres forældre og lære dem alt det nye. Der skal vi som aktører på området gå ind og aflaste dem,” siger Sofie.

Hun er glad for den tone og atmosfære, der prægede dialogmødet:

Sådan gjorde vi

”Vi fik skabt en respektfuld dialog om de unges problematikker, og der blev samtidig fra organisationernes side taget ansvar for at arbejde på at finde konkrete løsninger,” uddyber Sofie.

De unge var også positive omkring 18+ og udtrykte tilfredshed med både workshops og dialogmøde:

”De følte, at de havde fået et talerør, som ikke var der før. Det var der en vildt god energi omkring. Til at starte med var nogle af de unge lidt tilbageholdende omkring at skulle præsentere problemstillingerne ved dialogmødet, fordi de tidligere har oplevet, at der ikke bliver hørt efter, når de siger noget. Men da jeg forklarede, at aktørerne netop var kommet for at høre deres beretninger, blev der tændt en gnist, og det var rigtig fedt at være vidne til,” forklarer Sofie.

Blot begyndelsen til noget endnu større

De unge flygtninge, der har deltaget i 18+ i Aarhus, har måned for måned taget mere og mere ejerskab over projektet, føler Sofie. Nogle af dem har tilmed udtrykt ønske om at bringe projektet videre – og hjælpe andre unge flygtninge. Men vigtigst af alt er det ifølge Sofie, at de unge selv har været med til at skabe opmærksomhed omkring deres udfordringer.

”Forhåbentlig bliver resultatet, at gruppen for eftertiden vil modtage mere og bedre støtte. Vi er super gode til at tage hånd om børnene og i nogen grad også gode til at hjælpe de voksne. Men de 17 til 25-årige bliver kastet ud i, hvad de føler er en kæmpe omvæltning – i netop disse år af deres liv. Og på nogle områder bliver de overset og får ikke den opbakning, de har brug for,” mener Sofie.

Her går 18+ netop ind og gør omvæltningerne mere overkommelige.

”Overgangen til voksenlivet vil blive svær uanset hvad, men vi kan give de unge et talerør og vise dem, at det er ok at snakke om, hvor svært det er. Det skal ikke være et tabu. Ved at vi er åbne omkring problemerne og forsøger at løse dem sammen, kan de unge få en lettere hverdag og fokusere mere på, hvad de gerne vil med hensyn til uddannelse, arbejde med videre,” siger Sofie – og tilføjer:

”I den sidste ende tror jeg, at de vil klare sig bedre i samfundet, hvis de får lov til at fokusere mere på deres drømme...”

Præsentation af kommunerne

AARHUS

I Aarhus kommune tilknyttes de unge uledsagede flygtningebørn familiecentret, der vælger et egnet anbringelsessted for barnet/den unge. Der kan typisk være tale om opholdssteder (SEL §66) der har erfaring med flygtningebørn eller kollegielignende opholdssteder (SEL § 66) for de unge, der har alder og modenhed til den boform.

Efter det 18. år overgår de unge til jobcentret og ydelseskantoret og flytter typisk i egen bolig i omegnen af Aarhus. Der foretages vurdering af den unges efterværnsbehov i samarbejde med beskæftigelsesforvaltningen, når den unge er 17 ½ år. Langt de fleste uledsagede flygtningebørn får foranstaltet efterværn jf. serviceloven, og der er i Aarhus flere former for udslusning i overgangen til det 18. år. Et eksempel kunne være fortsat anbringelse på et bosted, og de fleste unge fortsætter med at have en støttekontaktperson, indtil de fylder 19-20 år.

Der er en bred palet af lokale civilsamfundsaktører, frivillige foreninger og mentornetværk, der tilbyder aktiviteter i og omkring Aarhus, bl.a. et fritidstilbud til børn og unge mellem 11 og 18 år i Aarhus - og for unge med vidtgående behov helt op til 21 år. Derudover er der bl.a. gennem kommunen et mentortilbud til målgruppen mellem 17 og 25 år.

HADERSLEV

I Haderslev har der indtil nu kun været et færre antal uledsagede flygtningebørn. Inden de uledsagede kommer til kommunen, foretages der besøg på asylcenteret sammen med en rådgiver fra familieafdelingen. Dette sker med henblik på at eventuelle behov for indsatser, kan imødekommes, allerede når de kommer til kommunen. Voksne flygtninge, som kommer til kommunen, gennemgår et modtagelsesforløb, hvor der igangsættes en integrationsplan. I Haderslev Kommuner benytter man bl.a. Branchepakker og andre målrettede forløb i beskæftigelsesindsatsen, og derudover kan flygtninge få danskundervisning og kurser i samfundsforståelse.

Haderslev Sprogcenter henvender sig til alle voksne udlændinge og varetager danskuddannelserne. Integrations- og Modtagecentret har som noget nyt i led med integrationsplanen igangsat et projekt, Unge På Vej, som er et uddannelsesforløb for unge flygtninge i alderen 18-30 år uden uddannelse og på integrationsydelse. Forløbet tilrettelægges i tæt samarbejde mellem Handelsskolen, Jobcentret og Sprogskolen.

I efteråret 2017 startede 44 unge derfor på Handelsskolen, hvor de gennemgår undervisning i handelsskolefag opdelt i hold. Et hold er "Grundforløb 2", som er SU-berettiget, et andet hold er en kombination med virksomhedspraktik med henblik på, at de senere skal starte på Grundforløb 2. Jobcentret har derfor medarbejdere tilgængelige på handelsskolen flere dage om ugen, så der er tæt dialog om udfordringer og tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Haderslev har i relation til fritidstilbud for unge flygtninge fritidskontoret.dk, som er et foreningstilbud til unge under 18 år, og et frivilligcenter, som tilbyder forskellige aktiviteter. Derudover har de et rehabiliteringscenter for traumatiserede flygtninge, som hedder Verdande. Værestedet OvenPå er et værested for udsatte og sårbare nydanskere, drevet af frivillige. Til slut har Haderslev en række ungdomsskoler, en Streetdome - et streetmekka for gadeidræt samt et Ungdomsråd (HUR), der består af 25 politisk engagerede unge, som arbejder for at være talerør for ungdommen.

GENTOFTE

Langt de fleste uledsagede børn og unge bliver placeret på kommunens døgninstitutioner. Enkelte anbringes i egen bolig eller i familie- eller netværkspleje hos ledsagende familie. Nogle unge bliver boende på døgninstitutionerne, når de fylder 18 år, hvis der er behov for det, mens andre flytter i egen evt. Midlertidig bolig.

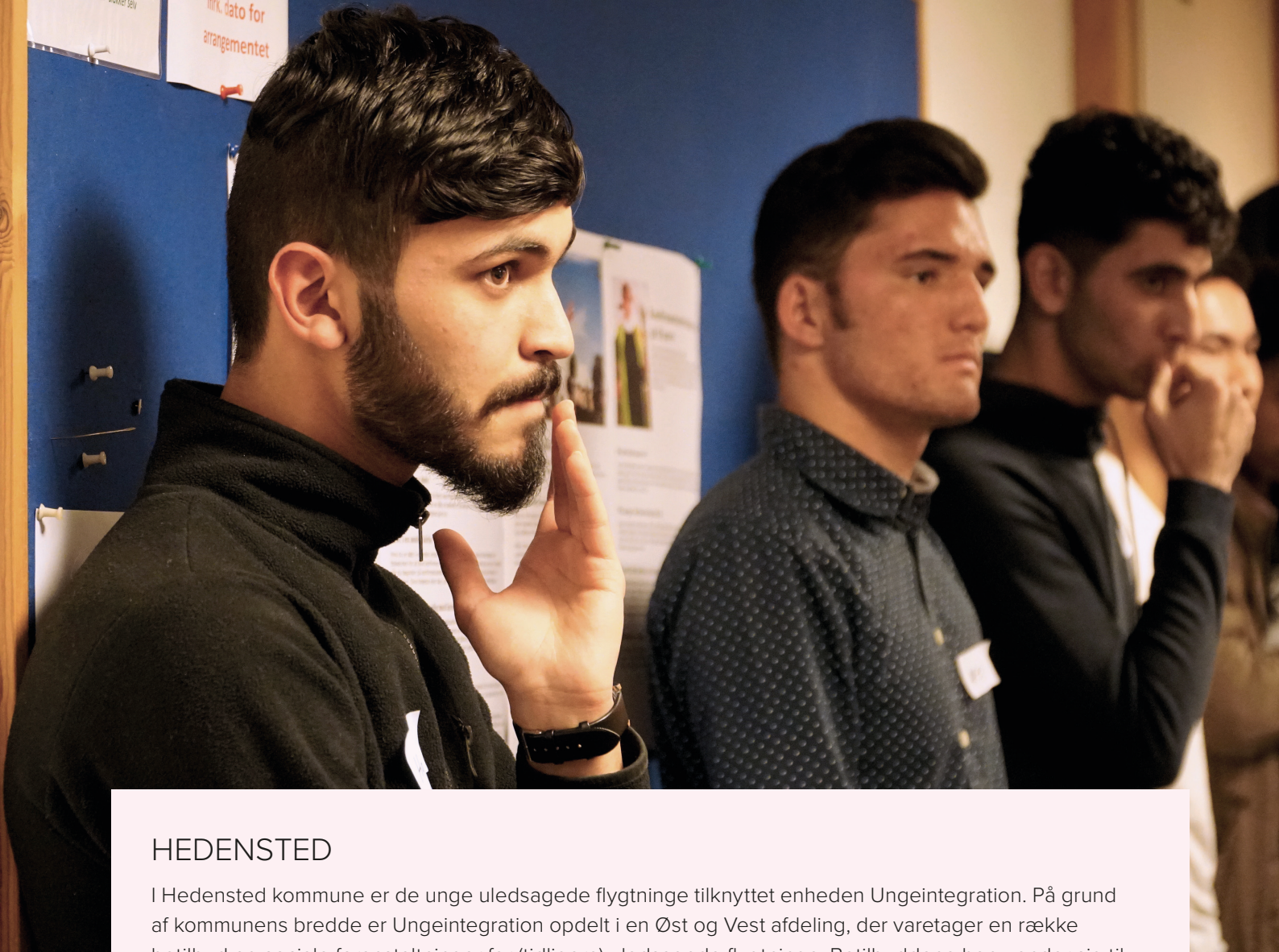
Videnscenter for Tosprogede elever (ViTo) står for de uledsagede børn og unges skoleforløb fra de er 13 til 18 år. Når den unge er 17½ år gøres der klar til en overlevering til ungecenteret⁴, som er Jobcenter Gentoftes særlige indsats for unge mellem 18 og 29 år, hvor sagsbehandler og uddannelsesvejleder, vejleder unde, der er fyldt 18 år.

De unge, der indenfor en to-årig periode vurderes til at kunne gennemføre 9.klasse, støttes i det, da en 9. Klasseprøve med karakteren 2 i dansk og matematik giver mulighed for optagelse på en erhvervsuddannelse. Der er etableret samarbejde mellem VUC og TEC for at sikre, at der udover undervisning kobles erhvervsrettede forløb.

Hvis den unge ikke er i stand til at forsørge sig selv (ved eksempelvis SU) og er myndig, kommer den unge på integrationsydelse, hvorved kommunen skal tilbyde et integrationsprogram.

I Gentofte ligger der bl.a. Dansk Flygtningehjælps møde- og aktivitetshus, som er drevet af frivillige, og som har til formål at støtte flygtninges integration i det danske samfund. Huset formidler bl.a. kontakt til det offentlige, har samarbejde med kommunen, tilbyder sprogr træning, og hjælper med formidling ift. fritidslivet. Derudover findes der et bredt udbud af frivilligaktører på integrationsområdet.

⁴ Ungecenteret Gentofte er specielt for unge ml. 18-29 år uden job eller uddannelse, og de tilbyder bl.a. workshops. Deres matrikel ligger på Campus Hellerup sammen med Studenterkursus, UU Nord og Ungdomsskolen.

HEDENSTED

I Hedensted kommune er de unge uledsagede flygtninge tilknyttet enheden Ungeintegration. På grund af kommunens bredde er Ungeintegration opdelt i en Øst og Vest afdeling, der varetager en række botilbud og sociale foranstaltninger for (tidligere) uledsagede flygtninge. Botilbuddene hen-vender sig til unge mellem 10 og 18 år og består af døgninstitutioner, bofællesskaber, udslningsboliger og egen bolig/dele-lejlighed. Der udbydes f.eks. små boenheder, som er et tilbud med en fast tilknyttet voksen fra samme oprindelsesland og mulighed for, at de unge kan blive boende efter endt anbringelse.

Kommunens formål med anbringelse på eget værelse i små boenheder er, at den unge følges tæt i overgangen fra at blive boligplaceret til at kunne klare en selvstændig voksertilværelse. Størstedelen af de unge får foranstaltet efterværn i form af fortsat kontaktperson-støtte.

I forhold til uddannelse er de unge i Hedensted udfordret i forhold til, at de må benytte sig af begrænsede offentlige transportmuligheder til og fra uddannelsessteder i Horsens og Vejle. For de unge under 18 år udbydes en sprogklasse, der er en kombineret form for folkeskole og sprogskole. De unge kan også starte i almindelige folkeskoleklasser med danske unge, hvis deres faglige og sociale situation taler for det. Når de unge fylder 18 år, starter de typisk på VUC i Horsens.

Der findes forskellige frivillige tilbud til de unge rundt om i Hedensted kommune, bl.a. sprogcafé og et ungenetværk (for alle unge i kommunen), som arrangerer sociale arrangementer. Men da transporten er en udfordring og afstandene store, er det ikke alle unge, som har mulighed for at deltage i de sociale aktiviteter.

Projektets deltagere
Hvem er de?

DE UNGE FLYGTNINGE

Projekt 18+ er orienteret mod gruppen af flygtninge, der er i alderen 17-25 år og har opholdstilladelse som flygtninge. En stor del af målgruppen er uledsagede, som kom til Danmark på egen hånd, da de enten var under eller omkring de 18 år. Der kan gå flere måneder, og nogle gange op til et år, før de opnår midlertidig opholdstilladelse og placeres i en kommune. Der er derfor også nogle af de uledsagede unge, som når at fylde 18 år, når de ankommer til opholdskommunen, og derfor ikke nødvendigvis får stillet den rette mængde støtte til rådighed i form af eksempelvis en frivillig forældre-myndighedsindehaver.

Endelig omfatter projektet også unge flygtninge, der er kommet til Danmark sammen med et eller flere familiemedlemmer. Projektet har omfattet de unge, der havde mulighed for og lyst til at deltage, og de kommer derfor fra forskellige lande, men dog primært fra Syrien eller Eritrea. På trods af de unges forskelligheder og målgruppens bredde har projektets outputs dog peget på helt klare gennemgående tendenser og udviklingspotentialer. Læringspunkterne fra projektet kan derfor i høj grad gå på tværs af kommuner og flygtningebaggrunde.

Når de unge flygtninge fylder 18 år, overgår de typisk fra børn- og ungeafdelingen til voksenområdet. Hermed sker der særligt for de uledsagede flygtninge et skift i sagsbehandlingen, der ellers primært er foregået i henhold til serviceloven, til nu at tage udgangspunkt i integrationsloven eller lov om aktiv beskæftigelsespolitik. Overgangen til det 18. år for de uledsagede er derfor karakteriseret af nye regler og nye forventninger. De unges sager behandles delvis ud fra en ny lovgivning, og de unge skal derfor have nye sagsbehandlere, der er forankret i jobcentret og ydelseskontoerne. Unge, der har været anbragt på et bosted, skal som regel flytte i egen lejlighed. Hverdagen er samtidig ofte travl med sprogtræning, skolegang og måske også et fritidsjob. Overgangen til myndighedsalderen kan derfor opleves som forvirrende og besværlig for unge, der er i et nyt land uden sin familie.

Netop fordi de unge i projekt 18+ kan være i en sårbar og omskiftelig situation, har vi i projektet haft stort fokus på at tage hensyn til de unge i samarbejde deres midlertidige forældremyndighedsindehavere (MFI'ere), undervisere, rådgivere og støttekontaktpersoner i kommunen etc. Der er eksempelvis lagt vægt på ikke at give de unge falske forhåbninger om nye tiltag til aktiviteter, som ikke kan realiseres. Disse hensyn udelukker dog på ingen måde, at de unges potentialer bliver anerkendt. Tværtimod har projektets mål været at sætte fokus på de unges ressourcer og bringe disse i spil, fremfor at se gruppen som nogen, der ikke kan selv. Ungeinddragelse som metodisk greb i projektet sikrer bl.a., at teten bliver givet til de unge, fordi vi tror på, at tiltagene skal forankres i de unges egen stemme.

Mød Mohammad fra Haderslev

21-årige Mohammad er flygtning fra Syrien og har boet i Haderslev i godt og vel to år. Mohammads far rejste i sin tid i forvejen, og siden fulgte Mohammad sammen med sin mor og to brødre. Trods den stærke familiære base har den første tid i Danmark ikke altid været lige nem. Mohammad har været deltager i 18+.

Vi mødes i et klasselokale på den skole, der har vist sig som en positiv omvæltning for Mohammad, nemlig Haderslev Handelsskole. Det vender vi tilbage til.

”Mit problem her i Danmark er sproget. Kun sproget. Danskerne er søde, men det er svært at blive venner med dem, hvis man ikke kan sproget. Med sproget kan man vise, at man ikke er kommet for at lave ballade. Nogle tror, at flygtninge kun vil lave ballade. Hvis jeg ville lave ballade, var jeg blevet i Syrien. Der er der masser af ballade,” siger Mohammad.

Derfor mødte Mohammad op på sprogskolens første dag med store forventninger.

Projektets deltagere - hvem er de?

"Jeg vidste ikke noget om sprogskole. Jeg troede, at der kun ville være unge mennesker på holdet. Efter to måneder syntes jeg, at det var blevet meget kedeligt at være sammen med gamle mennesker. Det var ikke en god måde at lære sprog på for mig. Så jeg gik til min sagsbehandler og sagde, at det var svært," forklarer Mohammad.

Sagsbehandleren præsenterede Mohammad for højskole-begrebet, og Mohammad var straks fyr og flamme.

"Vi besøgte Nordfyns Højskole i Bogense og lavede en aftale med forstanderen om, at jeg kunne starte tre uger efter. Der lærte jeg sprog. Der fik jeg mange venner," siger han.

Sproget der forsvandt

Desværre var det ikke et sprog, som passede godt ind i systemet, så efter en sprogtest på VUC var Mohammad tilbage på sprogskole.

"Det var jeg meget ked af, for jeg bruger ikke sproget på sprogskolen. Der er timer i klassen, og så går man hjem og taler ikke mere dansk. Jeg glemte næsten alt, hvad jeg havde lært på højskolen," siger Mohammad.

Efter fire måneder på sprogskolen mødtes Mohammad atter med sin sagsbehandler. Mohammad fortalte sin sagsbehandler, at han var meget ked af at gå på sprogskole, og sagsbehandleren fortalte ham, at der var planer om et nyt projekt for unge flygtninge på en dansk uddannelse. Mohammad var nemlig ikke den eneste, der havde behov for et andet tilbud end sprogskolen. Den 1. september 2017 begyndte Mohammad således på Haderslev Handelsskole.

"Det var meget bedre, for her er der danskere, og jeg snakker næsten hele tiden dansk. Jeg kan mærke, at mit sprog langsomt er på vej tilbage. Det gør mig meget glad," fastslår Mohammad.

I det hele taget har handelsskolen taget Mohammad med storm, og han overvejer nu at gå handelsvejen.

"I lang tid har jeg tænkt, at jeg skulle være bilmekaniker, men der er så mange muligheder for uddannelse her i Danmark. Nu tænker jeg på, om det i stedet skal være noget med handel. At jeg måske skal blive sælger," siger han og nikker.

Tanker om dem derhjemme

En anden og mørkere side af Mohammads tilværelse handler om at forsøge at glemme flugten hertil – og forsøge at lade være med konstant at tænke på alle de tilbageblevne venner, slægtninge og naboer hjemme i Syrien. De, der ikke flygtede.

"Vores rejse til Danmark var farlig, og vi var mange forskellige steder, inden vi kom hertil. Det var usikkert, og meget kunne have gået galt. Det tænker jeg tit på. Og så

Projektets deltagere - hvem er de?

tænker jeg meget på dem, jeg kender, som stadig er i Syrien. Hvordan klarer de sig? Hvordan er deres liv i Syrien lige nu?” spørger Mohammad retorisk – og fortsætter:

”Jeg bliver meget ked af det. Jeg frygter hver dag, at jeg skal miste en af mine venner eller en fra min familie. Jeg kan ikke glemme det, for man kan jo ikke glemme nogen, man godt kan lide, og som man har kendt hele livet,” konstaterer Mohammad.

Det påvirker hans skolegang, det påvirker hans indsats i fritidsjobbet, det påvirker alt.

”Jeg kan ikke grine, jeg kan ikke lave sjov med mine venner. Jeg mærker bare, at det hele er trist,” siger Mohammad.

Fromme fremtidsønsker

Mohammad har nærmest kun to ting stående på ønskesedlen for det videre liv. Et af disse elementer er ’danske venner’.

”Jeg har ingen danske venner, og det er på grund af sproget. Jeg vil gerne have danske venner, for det er den bedste måde at lære sprog og kultur på. Til gengæld har jeg i Danmark fået det, som jeg kalder ’en ny familie’. Gode nye venner, fantastiske mennesker, som også er flygtninge. Jeg har brug for mine venner hver dag,” fortæller han.

Det andet ønske er ’et normalt og godt liv’.

”Jeg vil gerne have et almindeligt liv, ligesom andre har. Jeg drømmer ikke om at blive rig eller at få et stort hus og en ny bil. Jeg vil gerne være sammen med gode mennesker. Gode venner. Et normalt liv, ja...”

Projektets deltagere - hvem er de?

DE FRIVILLIGE

Både Ungdommens Røde Kors og Røde Kors er organisationer, der i mange år har arbejdet for at skabe og udvikle de bedst mulige rammer for frivilligt, lokalt engagement. I tråd med organisationernes erfaringer, har projekt 18+ ligeledes lagt vægt på værdien af, at frivillige i lokalsamfundet støtter op og involveres i projektet. I alle fire kommuner har 18+ frivillige derfor eksempelvis gennemgået træning og uddannelse, taget del i samarbejds møder med kommunen og afholdt workshops med de unge.

Når man arbejder med frivillige, er det dog helt centralt at være opmærksom på, hvilken rolle og hvilket ansvar de frivillige skal have for også at sikre deres motivation og forpligtelse. De frivillige vil ofte gerne involveres og tage ansvar. Vi har i organisationerne erfaring med, at jo tættere relation de frivillige har til målgruppen, desto mere engagement og ansvar har de frivillige for arbejdet.

Det blev i opstartsfasen af forprojektet tydeligt, at det var nødvendigt at rekruttere nye frivillige direkte til projektet. Det skyldes, at eksisterende RK- og URK-frivillige ofte har en stærk frivillig-identitet, med særlige vaner og forestillinger om, hvordan man skal udføre frivilligt arbejde. Det var en vigtig læring i projektet, at fokus bør være på at være 18+ frivillig fremfor om de frivillige er henholdsvis URK- eller RK-frivillige. Nye frivillige, der blev rekrutteret direkte til projektet, har dermed haft større mulighed for at skabe en fælles frivillig-identitet og få fælles ejerskab over projektet, hvilket giver et bedre udgangspunkt for at skabe en fælles forståelse af formålet i 18+.

DE LOKALE AKTØRER

For at skabe de bedst mulige forudsætninger for, at indsatsen med 18+ på sigt kan forankres, har der været fokus på at understøtte eksisterende samarbejdsrelationer mellem de lokale aktører, herunder lokale RK- og URK-afdelinger (som er tilstede i alle fire projektkommuner med integrationsaktiviteter), kommunale aktører, foreninger og andre civilsamfundsaktører. Forskellige lokale aktører har engageret sig aktivt i alle fire kommuner, hvor de har bidraget praktisk i forhold til at skabe kontakt, stille lokaler og andre faciliteter til rådighed samt koordinere møder, etc. Men de har også bidraget i forhold til at videreformidle viden og erfaring fra den lokale kontekst, som de unge er en daglig del af. De lokale aktører har derfor været essentielle samarbejdspartnere i forhold til at skabe overblik over de institutionelle og strukturelle omstændigheder. Samarbejdet har været afgørende for at kunne forstå - og dermed også for at kunne forbedre - rammerne for inklusion af de unge.

Del 2

**De ongeinddrag-
ende workshops**

De ungeinddragende workshops

FORMAT OG RAMME

De ungeinddragende workshops blev afholdt i løbet af 2017 i henholdsvis Gentofte, Haderslev, Hedensted og Aarhus.

I Aarhus deltog 8 unge, og arrangementet blev afholdt på en produktionsskole, hvor de unges underviser også var til stede. I Hedensted kommune blev der afholdt to ungeinddragende workshops. Den første i den østlige del af kommunen, hvor 12 unge deltog. Den anden blev afholdt i den vestlige del af kommunen, hvor 16 var aktive på workshoppen. På begge workshops deltog en støttekontaktperson, der gennem kommunen faciliterer et ungenetværk. I Haderslev blev workshoppen afholdt på Handelsskolen, hvor de unge var indskrevet i et uddannelsesforløb. Her deltog en underviser og ca. 23 unge flygtninge. I Gentofte deltog 10 unge flygtninge, og workshoppen blev afholdt i Røde Kors' frivillighus på Blegdamsvej. Som noget helt særligt for dette arrangement deltog nogle danske gymnasieelever også på workshoppen.

Deltagerantallet på de forskellige workshops har derfor vekslet fra 10-23 unge flygtninge og har varet fra 1,5 time til 2 dage. Umiddelbart efter workshoppen var afholdt, mødtes vi igen med de unge for at samle op på de forskellige workshops output og forberede det videre forløb hen imod dialogmødet.

VIGTIGT NÅR DER AFHOLDES WORKSHOPS

Tid, sted og kontakt

Det er afgørende for workshoppen form og output, hvor den afholdes. I 18+ har vi oplevet at måtte aflyse flere workshops på grund af manglende tilmeldinger fra de unge. De unge har en ofte meget travl hverdag og et stramt skema med både skole og jobs. Dette understreger vigtigheden af at kunne afholde workshops på de unges præmisser og indordne sig i deres hverdagsliv. Det blev derfor hurtigt tydeligt, at det var mest oplagt at fange de unge i skoletiden og derved udnytte den tid, hvor de unge alligevel er samme sted på samme tid.

Det er både en fordel i forhold til at sikre, at alle er til stede, men også en måde at sikre, at alle har forholdsvis lige muligheder for at få viden om workshoppen og deltage i den. Skolerne giver også udtryk for, at projektets formål og workshoppen indhold hænger godt sammen med de overordnede læringsmål, som man arbejder hen imod med de unge. Skolerne har derfor også vist særlig interesse i workshopperne ved bl.a. at hænge de unges idéer op i klassen, hjælpe med at følge op på idéerne efterfølgende og understøtte de unge i at få øje på egne ressourcer og stemmer.

Når workshops afholdes i fritiden eller i en forening, kræver det ekstra meget af

De ungeinddragende workshops

deltagerne og stiller også større krav til fastholdelse af kontakt og koordinering fra organisationernes, kommunale medarbejders og frivilliges side.

Læringspunkter:

- Der kan være flere potentialer ved at afholde workshops som en integreret del af skolegangen eller i forlængelse af undervisningen: Det øger deltagerantallet, flere har mulighed for at deltage, der skabes en bedre lokal forankring, da klasserummet åbner mulighed for, at der følges op på idéerne - og for udveksling og videndeling med danske skoleklasser.

Workshopdeltagere

Det er vigtigt at være reflekteret omkring, hvem der deltager på workshoppen, da det også er med til at forme, hvordan workshoppen tager sig ud. I Gentofte deltog både unge flygtninge og danske unge i workshoppen, hvilket skabte et fundament for netværksopbygning. Workshoppen fik her en mere kultur -og vidensudvekslende karakter, og deltagelsen af både etnisk danske unge og de unge flygtninge satte både lys på forskelle og ligheder blandt de unge. Det blev tydeligt, at de unge flygtninge har nogle særlige ønsker, som de slås med i kraft af deres situation. Men også, at disse ønsker genspejler sig i andre unges ønsker for et godt ungdomsliv, som er fyldt med venskab, fællesskab, uddannelse og selvforsørgelse.

I Haderslev og Aarhus deltog både drenge og piger i workshoppen, hvorimod der i de andre to kommuner kun var drenge. Dette skabte nye indsigter i, hvilke behov og ønsker pigerne sidder med, der var anderledes fra drengenes. Deres ønsker og idéer bar mere præg af kreative aktiviteter, men adskilte sig ellers ikke fundamentalt fra drengenes ønsker i de andre workshops. Deres deltagelse i workshoppen skabte dog en ny opmærksomhed rettet mod køn, og hvilken rolle dette spiller for pigernes deltagelses-muligheder lokalt. De ønsker, som pigerne bragte på banen, er nemlig primært rettet mod fællesskaber og aktiviteter eksklusivt for piger, fordi det giver dem nogle særlige muligheder, som de ikke har i fællesskaber, som har blandet kønssammensætning.

Læringspunkter:

- Når etnisk danske unge og unge flygtninge deltager og blandes på workshoppen, er der potentiale for at skabe engagement, der kan videreføres allerede dagen efter workshoppen. De danske unge har i 18+ projektet involveret sig selv og bidraget med deres tid, hvilket gav workshoppen en mere konkret og handlingsorienteret karakter.
- Det er vigtigt at være opmærksom på, at der lokalt arrangeres nogle tilbud, som kun er for piger, da det er et ønske fra dem selv.

De ungeinddragende workshops

Facilitatorrollen

Projektet har haft rigtig gode erfaringer med at inddrage frivillige i eksekveringen af workshop-processer. Der kan også være et stort potentiale ved at inddrage frivillige som facilitatorer, fordi de er neutrale og deltager på baggrund af engagement. Her kan særligt unge frivillige også fremstå som ligeværdige overfor målgruppen og derved give de unge flygtninge positive rollemodeller, som de kan spejle sig i.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, hvorvidt der skal deltage personer, som de unge kender i forvejen - som eksempelvis en underviser eller en kommunal kontaktperson. Ulempen kan være, at de unge kan være mindre tilbøjelige til at være kritiske overfor den hjælp, som de får lokalt. Projektets erfaringer viser derfor, at hvis eksempelvis undervisere skal være til stede, er det vigtigt at afklare, hvilken rolle personen har under workshoppen. Personer, som de unge kender i forvejen, kan skabe tryghed og være en hjælp i forhold til at overkomme evt. sproglige og forståelsesmæssige barrierer. Men det er dog helt centralt, at det er 18+ facilitatoren, som har det overordnede ansvar for styringen af workshop-processen for at sikre formål, retning og de unges stemme.

Læringspunkter:

- Det er en fordel at være opmærksom på en klar rolleafklaring, hvis der skal være professionelle til stede under workshoppen, som i forvejen kender de unge.
- Det kan være en fordel at bruge frivillige ressourcer til at facilitere workshops og dialogmøder.

DE UNGES STEMME: LÆRINGER FRA WORKSHOPS

Begrænset adgang til lokalsamfundet

Flere unge fortæller, at de på sigt ønsker ikke blot at være en del af det danske samfund, men også at få muligheden for at føle sig danske. De unge beskriver generelt en stor taknemmelighed over at være i Danmark, fordi det knytter sig til muligheder og sikkerhed. Men de unge beskriver også gennemgående, at det er svært at komme til at føle sig dansk, at danskere kan virke lukkede, og at der kan være mange barrierer, der skal overkommes for at skabe kontakt til danskere.

“Danskere er gode til at passe på sig selv, og der er mange barrierer man skal overstå før man er ‘rigtige venner’” - Ung flygtning, 18+ workshop

De unge beskriver i alle fire byer et stort ønske om at få kontakt til danskere og få prikket hul ind til det “rigtige” Danmark. De unge har denne opfattelse af danske unge, fordi de danske unge så sjældent snakker med flygtninge, og fordi medierne fremstiller flygtninge negativt.

“Danske unge har fået på hjernen at flygtninge er dumme”
- Ung flygtning, 18+ workshop

Disse oplevede fordomme spillede en større rolle i nogle kommuner end i andre. Et andet vigtigt opmærksomhedspunkt, der kom til udtryk under de forskellige workshops, var, at de unge ikke nødvendigvis ønsker at deltage i særlige indsatser for flygtninge. De unge ønsker snarere at tage aktiv del i en bred indsats, hvor det ikke er afgørende, om man er dansk, flygtning eller noget helt tredje.

“Jeg vil have danske venner og spille danskerfodbold – nu spiller jeg kun flygtningefodbold” - Ung flygtning, 18+ workshop

Disse former for specialiserede integrationsindsatser, som de unge ofte gebærder sig i, bliver beskrevet som en mulig barriere for de unge flygtninge, hvor de ikke har samme adgang til den virkelighed, som resten af ungdommen er en del af lokalt. Billedet af, at de unge flygtninge føler sig fanget i en boble, blev også belyst af en af de danske unge.

“Vi har jo set jer gå rundt i byen, og jeg ved også at mange af mine venner gerne vil være med og gerne vil være sammen med jer - lære jer at kende. Men de ved bare heller ikke hvordan - hvor I er, eller hvad man skal lave. Man går jo ikke bare op og siger hej lad os være venner, midt på vejen.”
- Ung gymnasieelev, 18+ workshop

Også i en af de andre kommuner blev problematikken belyst af de unges underviser.

“Efter workshoppen inviterede jeg nogle danske studerende forbi, der snakkede med dem om fritid, fodbold og spillede billard. De snakkede også om, hvordan man kommer i kontakt med danskere, og hvad man nok ikke skal

De ungeinddragende workshops

gøre - f.eks. at snakke arabisk sammen. For så tør danske unge ikke at tage kontakt heller.” - Underviser

Boblen illustrerer her nogle barrierer fra forskellige perspektiver, som kan eksistere mellem etnisk danske unge og unge flygtninge. Disse barrierer kan være særligt vigtige at få italesat og nedbrudt, hvis man ikke mødes på naturlige måder. Her kan skoler og foreninger spille en særlig vigtig rolle, da de på daglig basis har kontakten med de unge - både etnisk danske unge og unge med flygtningebaggrund. Denne boble, som de unge flygtninge mere eller mindre har beskrevet i alle kommunerne, spiller en kæmpe rolle for de unge og knytter sig til mange af de andre udfordringer, som de ellers beskriver.

Læringspunkter:

- For at nedbryde de barrierer, som de unge flygtninge føler sig begrænset af, er det vigtigt at de unge flygtninge inkluderes i ungefællesskaber lokalt.
- Der er behov for at bryde tanken om, at integrationsindsatser kun skal målrettes unge flygtninge som en særlig sårbar målgruppe, der ikke kan være en del af de “almindelige” og naturlige ungefællesskaber lokalt.
- Der er behov for holistiske indsatser og aktiviteter, som inkluderer alle unge i lokalområdet, hvor man kan mødes om et fælles tredje, eksempelvis en social aktivitet som fælles madlavning.

Ønsket om at få danske venner

Ønsket om at føle sig dansk centreret sig i høj grad omkring et ønske om at få danske venner og få et dansk netværk. Det er det mest gennemtrængende ønske for deltagerne i alle kommuner.

“Det er nemt for mig at komme i kontakt med andre fra min kultur, men det er svært at møde danske venner” - Ung flygtning, 18+ workshop

Selvom de unge beskriver en travl hverdag med skole, jobs, samtaler med kontaktpersonen og bekymringer, så keder mange af de unge sig alligevel. Flere beskriver, at de tit føler sig alene, når de kommer hjem efter skole eller sidder alene på deres værelse om aftenen.

“Der er en masse muligheder i Danmark og gode faciliteter. Der er gode fodboldbaner, men jeg savner bare nogen at spille med. Jeg har for meget alene-tid på mit værelse” - Ung flygtning, 18+ workshop.

For de unge flygtninge drejer venskab sig om at være sammen med danske

De ungeinddragende workshops

jævnaldrende på en naturlig, interessebaseret og kontinuerlig måde. Det er fra de unges synspunkt vigtigt i et venskab, at man mødes flere gange og er sammen om noget, der interesserer én. I alle kommunerne er de unge enige om, at det er svært at få danske venner, fordi man ikke mødes på en naturlig måde.

“Når du ikke kender nogen, så kan du ikke gå til noget, du bliver lidt nervøs, hvis jeg kommer til nye mennesker, som jeg ikke kender. Hvordan jeg kan komme ind til dem? Og hvordan jeg kan snakke med dem? Det er svært. Men vi vil meget gerne. Vi vil meget gerne!” - Ung flygtning, 18+

De unge, som har formået at skabe kontakt og relationer til danskere, har oftest gået på efterskole eller den lokale folkeskole, eller også går de som regel til fodbold eller kommer i ungdomsklubber. De unge beskrev også et stort ønske om at få danske venner, fordi det kan åbne muligheder for at lære dansk og lære mere om “det rigtige” Danmark. De unge er meget bevidste om de muligheder, der kan åbne sig, når man er en “rigtig” del af Danmark, hvor danske venskaber og dansk netværk ses som en vigtig forudsætning fra de unges perspektiv. Derudover giver det også mulighed for at få en kæreste i Danmark, som man kan tale dansk med, hvilket spiller ind i et andet stort tema for de unge - at stifte familie og værne om familien.

Læringspunkter:

- Der mangler steder, hvor unge kan mødes og lave aktiviteter sammen, da det kan skabe grobund for naturlige samtaleemner, der kan øge deres muligheder for at få reelle og naturlige netværk lokalt.
- Der tegner sig et billede af, at de unge, der har særligt gode erfaringer med at få danske venner også typisk har gået på efterskole, højskole eller lokal folkeskole.

Familien i fokus

Flere af de unge beskriver drømme om at få en kæreste og stifte familie i Danmark. Familie betyder rigtig meget for de unge, og nogle beskriver, at de savner den mere kollektivt orienterede tankegang, som de er vant til. De efterspørger bl.a. en tankegang, hvor man hjælper hinanden, og hvor familie står først.

Men særligt for de unge, som har været uledsagede, beskrives også et stort ønske om, at deres familie i deres hjemland er i sikkerhed. I forlængelse heraf er familiesammenføring også et stort ønske for de unge, som stadig har familie i hjemlandet eller i et andet land. Disse unge er meget bekymrede for, hvordan deres familier har det. I de tilfælde, hvor der er søgt om familiesammenføring, kan særligt

De ungeinddragende workshops

den lange ventetid og udsættelser på det endelige svar være rigtig svært for den unge.

“Det er godt at bo i Danmark, men jeg mangler min familie for at være rigtig glad.” - Ung flygtning, 18+ workshop

De uledsagede unge, der har opnået familiesammenføring, beskriver nogle helt nye udfordringer og ønsker. Der indtræder en række nye forpligtelser, og de unge beskriver at få et overvældende stort ansvar for familien og for deres inklusion i Danmark.

”Det bliver mega svært, tro mig. Når man ser det, at man får svar, man er rigtig glad for det. Efter det – stort problem. Hvorfor gjorde jeg det? Men selvfølgelig alle mennesker vil have deres familier. Man tænker ikke på, hvad der sker, når de kommer.” - Ung flygtning, 18+

De unge beskriver det som et rigtig svært skift fra at være “sig selv” og leve et selvstændigt liv til pludseligt at leve sammen med sin familie igen. Og samtidigt, at dette familieliv ikke er det liv, de unge kender, fordi nu er den unge den voksne i familien. De unge skal pludselig hjælpe deres forældre med praktiske og voksne gøremål såsom bolig, nem-id, lægebesøg, sociallæge, bilforsikring, samtaler med kommunen, juridiske papirer etc. Og hvis forældrene kommer uden børn, er det også deres eget ansvar at finde en bolig - hvilket som regel bliver de unges ansvar, fordi de kender landet og kan lidt mere dansk. Familiesammenføringen kan afløse nogle af de bekymringer, som de unge har haft på grund af uvisheden, men stiller til gengæld nye enorme krav til den unge, som pludselig er ansvarlig for sine forældre og søskende i Danmark, samtidig med at den unge sideløbende har en travl hverdag med skolegang og fritidsjob. De unge beskriver det som et overvældende problem, der kan vække følelser af magtesløshed.

“Min mor faktisk, jeg kan mærke på hende, hun er ikke glad for det. Hun siger det ikke til mig, at hun ikke er glad for at være her. Du ved forældre vil ikke vise deres børn, at de er ked af det. Men jeg kan mærke det på hende. Jeg er pres ovenpå pres, og min mor er ikke glad for det og ovenpå det hele, jeg skal ordne alting for hende, ved siden af skole og arbejde, og du er 18 og det er et stort ansvar. For din mor. Og for din fremtid.” - Ung flygtning, 18+

De beskriver et ønske om “en voksen”, der kan hjælpe dem med det praktiske ansvar, eller som kan vejlede dem i stort og småt, som f.eks. at få bestilt sygesikringskort til forældrene, finde bolig, og agere tolk og kultur-oversætter.

“- For tre måneder siden, fik jeg min mor hertil. Men lige pludselig det er blevet et stort problem for mig faktisk. Ved siden af skole og arbejde. Det er bare sådan lidt svært.”

”- Er der noget, du snakker med venner om?”

“- Jeg holder det faktisk bare for mig selv”
Ung flygtning, 18+

De ungeinddragende workshops

Læringspunkter:

- At få familiesammenføring letter de unges bekymringer og uvished, men erfaringerne fra de unge, viser også et mærkbart behov for øget støtte efter familiesammenføringen. De unge går måske fra at have været anbragte til at få et nyt og til tider overvældende ansvar for deres familie. Derfor skal de unge støttes mere i at håndtere ansvaret.
- Det kan være meget udfordrende for de unge at gå fra at leve et selvstændigt liv, måske i egen bolig eller i bofællesskab, til pludselig at bo under samme tag med deres familie igen.

Overgangen til voksenlivet

På baggrund af de forskellige workshops har der tegnet sig et gennemgående billede af, at der er mange unge flygtninge, der finder overgangen til voksenlivet svær og udfordrende.

Særligt de uledsagede flygtninge giver udtryk for, at der er mange ændringer i f.eks. deres boligsituation, økonomiske forhold og deres kontakt og støttemuligheder hos kommunen.

De fleste unge, der er kommet til en kommune som uledsagede flygtninge under 18, har været anbragt jf. serviceloven f.eks. på et bosted eller i en plejefamilie. I de fleste tilfælde ophører anbringelsen ved det 18. år, og de unge uledsagede fortæller, at de har følt sig meget ensomme efter dette skift.

“Det er svært at flytte for sig selv, for man sidder meget alene på sit værelse”
– Ung flygtning, 18+ workshop

Overgangen til det 18. år kan være en udfordrende overgang for de uledsagede unge. En af de unge beskriver bl.a., den ambivalente oplevelse, som karakteriserer overgangen fra barn til voksen:

“Man skal gøre det selv. Det er både svært og godt. Det er svært at du skal gøre alting selv, for du ved ikke, hvordan man gør det. Men det er godt, for man bliver klogere og får selvtillid. Men man føler sig helt alene” - Ung flygtning, 18+

Det, der ofte er fælles for de uledsagede, er en følelse af, hverken at være barn eller voksen, og i høj grad at være alene om det.

Under deres ophold på et bosted har enkelte fået fritidsjob, hvilket typisk er sket ved hjælp af den frivillige forældremyndighedsindehaver eller kontaktpersonens netværk. Hvis de unge ikke er indskrevet på en SU-berettiget uddannelse, når de fylder 18 år, og derimod begynder at modtage integrationsydelse eller uddannelseshjælp, har de

De ungeinddragende workshops

ikke mulighed for at beholde deres fritidsjob. Det virker meget demotiverende, fortæller de. En frivillig forældremyndighedsindehaver fortæller her, hvordan hun har oplevet, at den unge har reageret i denne situation:

“Han var meget frustreret og følte et kæmpe svigt. Det var som om alt den tillid, der var blevet opbygget, forsvandt og han sagde, at når det var sådan her, kunne han ligeså godt bare rejse ud af Danmark” – frivillig forældremyndighedsindehaver.

Særligt i overgangen til det 18. år kan de uledsagede unge opleve, at det kan være svært at få økonomien til at hænge sammen. Når de unge ankommer til kommunen, har de ofte lige hevet rødderne op og sagt farvel til dem, som de har boet med på asylcentrene.

“Man siger farvel til sine venner i asyl, som man har boet meget sammen med, spist sammen med. Og når du siger farvel til dem, er det svært. Men når du ankommer til kommunen, det er okay. Det er et nyt skridt i ens liv.” - Ung flygtning, 18+ workshop.

Her beskrives, hvordan de unge flyttes til en ny by, efter at have været på asylcenter. Flere af de unge har boet på flere forskellige asylcentre indenfor de sidste 6 måneder, inden de får opholdstilladelse, og nogle har endda været så uheldige at de har måttet flytte asylcenter hver måned. Når de unge får opholdstilladelse og flyttes til opholdskommunen, kommer de ofte til at bo på et bosted, hvor der skabes gode relationer til andre unge og det daglige personale. De uledsagede flygtninge under 18 har derfor også forholdsvis gode muligheder for at skabe sig lokale relationer gennem bosteder og frivillige forældremyndighedsindehavere etc. De unge fortæller videre, at disse relationer og venskaber kan være en støtte i overgangen. I en af kommunerne fortalte en af de unge bl.a., at bostedet lod ham blive boende til han var 19, fordi han ikke følte sig klar til at ‘flytte hjemmefra’, og at det var en stor hjælp for ham.

De unge uledsagede, som lige er fyldt 18, når de får opholdstilladelse, kommer ikke på bosteder og starter ofte ud med at være alene og skulle klare sig selv. De har derfor heller ikke relationer i et tidligere bosted eller indsatser for uledsagede flygtningebørn at støtte sig op af i kommunen. I en af projektkommunerne beskriver en uledsaget ung også en af bagsiderne ved at være over 18 år, når man får opholdstilladelse som flygtning i Danmark:

“Hvis man er over 18 år, så kan man ikke få sin familie her til Danmark. Hvis man er under, så måske. For mig det var lidt svært, fordi jeg kunne ikke få familiesammenføring med familien - med min mor, jeg kunne ikke gøre det med papirerne, fordi jeg var over 18” - Ung flygtning, 18+ workshop.

Og endelig er der gruppen af unge flygtninge, der er kommet til Danmark med deres familie. For denne gruppe fylder overgangen til det 18. år ikke nødvendigvis det helt store, da der ikke er store systemiske skift. De unge bliver boende samme sted, de

De ungeinddragende workshops

skifter ikke nødvendigvis uddannelse, og deres økonomiske situation ændrer sig ikke betydeligt.

Nogle af de unge, som ikke er uledsagede, fremhæver, at det er en stor ting for dem at blive 18 år. Så kan de få kørekort, og de kan stemme til kommunalvalg, og derfor glæder de sig til voksenlivet. De vil gerne leve et selvstændigt liv og bidrage til det lokalsamfund som de er en del af.

“Jeg drømmer om at få et godt job, så jeg kan hjælpe Danmark og tjene penge på samme tid” – ung flygtning, 18+ workshop.

Samtidigt fortæller nogle af de unge, som ikke er uledsagede, dog også, at der er mærkbar forskel på at være under eller over 18 år, når man er ung flygtning. Nogle af de unge flygtninge beskriver, at det klart er bedst at være under 18 år.

“ - Under, ja selvfølgelig under.”

“ - Det synes jeg også!”

“ - Ja for der er flere muligheder for at lære dansk og blive venner med danskere. Når man kommer og er 16 eller 17, så er man i dansk skole”.

- Unge flygtninge, 18+.

Unge flygtninge, som er over 18, eller som lige når at fylde 18, oplever derfor særligt udfordringer ift. at få kontakt til danskere og få danske venner, fordi man som ung flygtning under 18 indskrives i nogle særlige indsatser og privilegier, som ophører, så snart man fylder 18. Og denne udfordring gør sig i høj grad gældende både for de uledsagede unge, og for de unge, som har et eller flere familiemedlemmer med til Danmark.

Læringspunkter:

- Det er demotiverende for de unge, at de ikke kan have fritidsjob, hvis de i en periode ikke er på en SU-berettiget uddannelse.
- Når man får ophold som 18-årig, er der større risiko for at føle sig ensom, da man ofte skal bo alene, ikke kan få familiesammenføring og heller ikke nødvendigvis får frivillig støtte, som det er tilfældet ift. de uledsagede unge, der har frivillige forældremyndighedsindehavere.
- De unge flygtninge, der er her med familier, fremhæver også det positive i overgangen til voksenliv i form af f.eks. stemmeret og kørekort.

De ungeinddragende workshops

Job og uddannelse

Mange unge beskriver et stort ønske om at blive selvforsørgende og få en fremtid i Danmark, hvor uddannelse og fast job er et gennemgående tema. De unge beskriver, at det kan være svært at finde rundt i uddannelsessystemet samtidigt med, at det kan føles som et stort ansvar at vælge den rigtige vej. Særligt ved overgangen til det 18. år introduceres de unge for mange nye regler og muligheder, som de skal forholde sig til, og de unge nævner, at mange af dem mangler netværk i forhold til at søge om fritidsjobs og uddannelsesmuligheder.

I forhold til uddannelse er de unge i gang med flere forskellige forløb, der afhænger af deres sprogniveau, faglighed og ønsker. Hvor nogle unge er kommet på sprogskole i ungdomsskoleregi og dermed får mulighed for at modtage SU, fortsætter andre unge på produktionsskole eller forberedende grunduddannelse med modtageklasse. Denne gruppe unge starter typisk et 3-årigt integrationsprogram og bliver dermed tilbudt integrationsydelse.

De unge drømmer om forskellige typer af uddannelse, men de er gennemgående meget ambitiøse, og mange ønsker at tage en lang eller mellemlang uddannelse. Nogle af de unge beskriver også, at deres største ønske er at kunne tage 9. klasse færdig i Danmark, hvor andre beskriver ønsker om at blive advokat, automekaniker eller zumba-instruktør. Flere af de unge fremhæver desuden frivilligt arbejde som en meningsfuld måde at engagere sig på uden for deres arbejdsliv.

Læringspunkter:

- De unge mangler netværk i forhold til fritidsjob og uddannelses/muligheder. Her kan en frivillig forældremyndighedsindehaver, netværksperson eller mentor være en stor hjælp.
- De forskellige uddannelsesmuligheder giver ikke samme økonomisk grundlag. F.eks. får unge på produktionsskole integrationsydelse og har derfor ikke mulighed for at have et fritidsjob ved siden af.
- Flere af de unge ønsker at engagere sig frivilligt, hvilket lokale frivillige sociale organisationer og idræts- og fritidsforeninger i høj grad kan understøtte.

De ungeinddragende workshops

Mobilitet og deltagelsesmuligheder

I én af kommunerne var de begrænsede transportmuligheder i høj grad i fokus for de unge under workshoppen. Ligesom alle andre unge, fortæller de unge flygtninge, at de gerne vil udøve sportsaktiviteter, besøge venner og gå i ungdomsklub. Men der skal bruges meget tid på offentlig trafik, og dette kan i nogle tilfælde afholde de unge fra at have et aktivt ungdomsliv.

Selvom de begrænsede transportmuligheder generelt set påvirker de unge uden kørekort og bil er de uledsagede og enlige unge særligt udsat, da de ikke har familie, der kan hjælpe til med kørsel. Et par af de unge uledsagede fortæller, at deres støttekontaktperson og frivillige forældremyndighedsindehaver her har været en stor hjælp i forhold til at komme rundt i kommunen til sociale aktiviteter. I kommuner med gode transportmuligheder har de unge været meget positive over deres by og mulighederne for at komme rundt og italesætter, at det betyder meget for dem at have gode transportmuligheder.

Større byer vil typisk have en tiltrækningskraft i forhold til, at de unge flytter dertil, når de går ud af gymnasiet. I de "mindre byer" er de danske unge derfor en del yngre end 18+, fordi de går i gymnasiet. Dette kan yderligere udfordre de unges ønske om at møde flere danske unge på deres egen alder.

Læringspunkter:

- Transporten kan være en stor udfordring i landkommuner og være en barriere for, at de unge har et aktivt fritidsliv.
- Det kan være svært i de mindre byer at møde jævnaldrende danske unge mellem 17 og 25 år, fordi mange af de unge er under uddannelse i større byer.

De unges projektidéer

De unges idéer til, hvordan man kan få venner, drejer sig om aktiviteter som sport, kreativitet og kultur, fordi det skaber muligheder for erfaringsudveksling. Særligt sport, og i særdeleshed fodbold, beskrives som en god måde at mødes og tale med danskere på, og mange af de unge savner også at spille rigtige fodboldkampe og være en del af et fodboldhold.

De unge beskriver idéer til forskellige klubber eller netværk, hvor man kan mødes med danske unge og evt. spise mad sammen fra hinandens lande, eller hvor man kan få hjælp til at vælge den rigtige uddannelse og tale om den tvivl, man kan have som ung, når man skal navigere på uddannelses- og jobmarkedet.

De unge kom desuden med projektidéer til, hvordan de kunne imødekomme pro-

De ungeinddragende workshops

blemstillinger som fordomme og følelsen af ikke at være ønsket i lokalsamfundet. De unge fremhævede samtidig idéer til lokale oplysningsprojekter og kampagner, hvor de kunne fortælle om det at være flygtning, eller fortælle om de traditioner, de har i deres hjemland. Flere beskrev ønsker om, at fortælle andre om deres oplevelser og deres baggrund, hvor de unge kan dele alt fra familieforståelser til madlavningstips. Disse idéer centrerer sig om et ønske om at skabe forståelse og kendskab til deres situation og bryde de barrierer, der kan være mellem flygtninge og danskere.

Den sidste gruppe af idéer drejer sig om planlægning af events, hvor man kan købe mad, tøj og smykker samt høre musik. Disse idéer blev særligt italesat i forbindelse med ønsket om at få mere liv og mindre kedsomhed, men adresserer også de unges ønske om at mødes med andre og med danskere - mere uformelt og udendørs. Især for pigerne handlede det også om, at få mulighed for at købe tøj og smykker. Her snakkede de om at lave aftaler med lokale restauranter, eller lære at sy og lave smykker, som man kan sælge.

Pigernes idéer drejede sig også særligt om at skabe aktiviteter, hvor man kan være sammen med andre piger - både flygtninge og danske piger, og hvor man kunne lære at svømme, lave smykker eller sy tøj. De beskrev bl.a. at de manglede steder, hvor de kunne gå til frisør, købe tøj, som dækker ned til fødderne og dyrke motion uden tørklæde på.

Opsummering

Problemstillingen, som var det overordnede og gennemgående tema for de unge på tværs af kommunerne, var oplevelsen af ikke at kunne få prikket hul til Danmark og blive en del af samfundet. Dette understreger behovet for bedre inklusion af unge flygtninge. Et behov, som både viste sig i form af manglende kontakt til danskere, manglende fællesskaber og venskaber, men også i manglende adgang til arbejdsmarkedet, viden om uddannelsessystemet og i form af at føle sig anderledes, udenfor og til dels uvelkommen i Danmark.

Del 3

Dialogmøderne

FORMAT OG RAMME

Der er blevet afholdt et dialogmøde i alle fire projektkommuner. Deltagerantallet har svinget fra 12 til 30 deltagere. Hvert dialogmøde har varet cirka 1,5 til 2 timer og har været struktureret på samme måde.

Dialogmøderne har indeholdt en præsentationsrunde af alle fremmødte, oplæg fra de unge med deres hovedpointer fra de tidligere afholdte workshops og fortællinger fra deres hverdagsliv, efterfulgt af en gruppe- eller plenumdiskussion om de unges udfordringer og løsninger dertil. Projektteamet har faciliteret møderne og efterfølgende sendt referater og deltagerlister ud til alle. Deltagerne bestod af forskellige lokale civilsamfundsaktører, som eksempelvis Dansk Flygtningehjælps ungenetværk og RK-lokalafdelinger, lokale ildsjæle, kommunale medarbejdere, herunder socialrådgivere, kontaktpersoner, afdelingsledere, medarbejdere fra anden aktører som eksempelvis Integrationsnet, samt undervisere fra modtageklasser.

VIGTIGT NÅR DER AFHOLDES DIALOGMØDER

Hold dialogmøder kort efter workshopperne

Det var en vigtig erfaring, at dialogmøderne lå i umiddelbar forlængelse af den inddragende workshop for at holde liv i de unges gnist. Jo længere tid, der gik mellem første workshop og dialogmødet, jo sværere var det for de unge at huske, hvad der var sket. Nogle skulle måske motiveres ekstra for ikke at miste modet eller interessen i projektet.

“Når det er om fremtiden, så det er lidt svært, at man får tanker om, hvad skal man gøre i fremtiden. Hvis man laver idéer og gør det så hurtigt som muligt, så bliver det nemmere for os at vide hvordan. Men hvis andre lytter og ikke gør noget, så bliver det svært for os - for hvad skal vi gøre i fremtiden. Der skal ikke gå lang tid. Der skal gives en aftale med det samme.” - Ung flygtning, 18+ dialogmøde.

Lokale frivillige gatekeepers sikrer forankring

De lokale frivillige gatekeepers var vigtige ift. at invitere lokale, relevante aktører og holde de unges interesse oppe. Nogle steder var det en lokal 18+ frivillig - og andre steder var det en lokal aktør med en tæt relation til de unge (f.eks. forældremyndighedsindehavere), der spillede en essentiel rolle som gatekeepers. De var med til at sikre dialogmødernes forankring i lokalområdet, både ift. det praktiske og til at få inviteret de rette, men også omkring at forankre viden og de unges idéer i det eksisterende lokalmiljø. De spillede i hele processen generelt en stor rolle i sikringen af, at den oparbejdede viden og de unges ønsker blev hørt - både før, under og efter dialogmøderne. De var med til at sikre opfølgning imellem workshops og var med til at støtte og klæde de unge på løbende. Dette har været en vigtig forudsætning for at

Dialogmøderne

sikre lokal forankring og bæredygtighed - også efter de lokale processer i projektet på nationalt niveau formelt var slut. Det er dog et vigtigt læringspunkt at være opmærksom på at inddrage og holde gejsten oppe hos disse frivillige, fordi de har spillet en helt afgørende rolle som gatekeepers.

Ung-til-ung under dialogmøderne

Det har været en positiv erfaring at have danske unge med til workshoppen, men i særdeleshed også til de opfølgende dialogmøder. De danske unge kunne i kraft af at deltage frivilligt og på baggrund af engagement involvere sig og bidrage med deres tid. Dette gjorde, at der blev skabt et engagement, som også udspillede sig mellem workshoppen og dialogmødet. De unges deltagelse i dialogmøderne gav desuden disse en mere handlingsorienteret karakter. Ung-til-ung dynamikken ved møderne udmøntede sig i høj grad i konkrete idéer til, hvad der kan gøres allerede i morgen, og vi oplevede også, at de unge flygtninge blev særligt motiveret af de danske unges deltagelse.

De danske unge har været helt afgørende ift. at komme med konkrete idéer og feedback, som er i øjenhøjde med de unge. De kom konkret med kvalificerede inputs til, hvordan man skaber indsatser, der er attraktive for unge. Eksempelvis blev det understreget, at helhedsorienterede indsatser og dermed aktiviteter, der skal tiltrække alle slags unge, ikke må hedde "integrations-klub" eller "kultur-netværk". Begrundelsen herfor var bl.a. at unge aldrig ville kalde arrangementer ord som integration og kultur, fordi det lugter af at være kedeligt og velmenende - og generelt ikke lyder som noget, der er tiltrækkende og inkluderende for alle slags unge.

De unges stemme som udgangspunktet

Til dialogmøderne blev temaerne fra workshopperne fremlagt af de unge selv. Dette var særligt virkningsfuldt og gav temaerne en helt unik gennemslagskraft, som også resonerede hos de deltagende lokale aktører, der gav uopfordret, positiv feedback i alle kommunerne. De lokale aktører italesatte en værdi i at høre de unge selv og høre dem sætte ord på de ting, som de finder udfordrende, og som de drømmer om for deres fremtid. Dette gav dialogmøderne et udgangspunkt og en referenceramme, som beroede på de unges stemme.

"Det er så dejligt at høre jer fortælle om jeres udfordringer og behov. Vi vil så gerne lave aktiviteter for jer. Men det er så svært at vide, hvad I har brug for og ønsker. Det er så dejligt at høre." - Lokal aktør, dialogmøde 18+.

"Jeg er kommet for at høre de unge fortælle. Det er jo ikke altid lige dén vinkel, der er mest tid til hos os" - Sagsbehandler fra kommunen.

"De lyttede, men vi håber, at de også kunne hjælpe os med at komme videre."
- Ung flygtning, 18+ dialogmøde.

Dialogmøderne

“Det er fedt, at de vil høre på os og sidder med os.”
- Ung flygtning, 18+ dialogmøde.

Lokale synergier og videndeling

De lokale - som deltog på baggrund af faglig interesse, eller som arbejder med unge, med inddragelse eller med integration - italesatte også, at de unges oplæg gav dem viden, som de kunne tage med sig og tænke ind i deres virke. Dialogmøderne skabte derfor grobund for, at de unges stemme konkret kunne gøre en forskel i den måde, som de lokale aktører arbejder på. På den måde var dialogmøderne en platform for videndeling af opmærksomhedspunkter og skabte synergier for samarbejde, der også rækker udover projektet i sig selv. Vi oplevede bl.a., at de lokale aktører ofte ikke kendte til hinandens eksistens, arbejde eller viden, og der blev derfor også udvekslet viden, aftaler og kontaktoplysninger på tværs under dialogmøderne. Efterfølgende sendte vi derfor skriftlige opsamlings til de aktører, som ikke kunne deltage på selve dagen, men som kunne være relevante at inddrage og dele viden med. Vi har eksempelvis sideløbende været i dialog med DFUNK med henblik på at belyse potentialer og synergier på tværs.

LOKALE LØSNINGER OG RESSOURCER: LÆRINGER FRA DIALOGMØDERNE

At være voksen på sine forældres vegne

En af de største læringer fra projektet, som er særligt for de uledsagede unge, er den store opgave, som de unge står med, når deres familier kommer til Danmark. Her er et vigtigt læringspunkt at, at de unge rent faktisk ønsker ansvaret for deres forældre, når de kommer til Danmark.

“De unge ønsker ikke nødvendigvis at få frtaget ansvaret for deres forældre, men ønsker i stedet ofte at få støtte til at hjælpe deres forældre. For de unges forældre ønsker også ofte kun at få hjælp af deres egne børn.” - Lokal aktør, 18+ dialogmøde

Til dette beskriver de unge uledsagede, som har fået familiesammenføring også, at det er bedst, hvis de selv er dem, der støtter deres forældre - men samtidigt at de ikke kan klare det helt alene.

Til dialogmøderne blev én-til-én aktiviteter som netværksaktiviteter eller mentorordninger nævnt som en mulig indsats, der kan imødekomme denne udfordring, fordi de unge i høj grad efterspørger “en voksen”, der kan hjælpe dem i håndteringen af deres forældre efter familiesammenføring. En mulighed kunne også være at klæde de voksne på, som i forvejen er i de unges liv - eksempelvis frivillige forældremyndighedsindehavere - til at kunne støtte den unge i denne nye situation, også efter at den unge er fyldt 18 år.

Dialogmøderne

Her er et vigtigt opmærksomhedspunkt at være reflekteret omkring den frivilliges alder, kompetencer og modenhed. De lokale aktører belyste, at forældrene, der kommer til Danmark, ofte kan have nogle følelses- og helbredsmæssige udfordringer, der kan stille store krav til en frivillig. Et andet opmærksomhedspunkt fra dialogmøderne var derfor, at en ældre frivillig måske i højere grad vil blive respekteret i forældrenes øjne - og vil kunne virke som en kontakt og støtte for hele familien. En mere moden frivillig, som både er målrettet den unge og familien, kan støtte hele familien i at navigere i deres nye liv i Danmark, både ift. praktiske og systemiske ting og ifm. følelsesmæssige udfordringer.

Behov for synlighed

Til dialogmøderne blev der dels diskuteret nye løsninger, dels udvekslet viden omkring eksisterende sociale tilbud og aktiviteter, som kunne imødekomme de unges udfordringer. Aktiviteterne i sig selv er nemlig ikke nok. Et omdrejningspunkt for alle dialogmøderne var i høj grad også at sprede viden om lokale tilbud og aktiviteter.

Et centralt tema til dialogmøderne var derfor også udfordringer i forhold til synlighed, kommunikation og information. Lokalt er der et stort behov for at have information samlet ét sted både til gavn for dem, som søger og tilbyder hjælp eller aktiviteter. For de unge i alle kommunerne er det svært at finde information omkring, hvordan man kommer med, og hvordan man bliver en del af aktiviteter, fællesskaber, etc. uanset hvor mange indsatser, der så eksisterer lokalt.

For de lokale aktører, som tilbyder og arrangerer aktiviteter, er det også blevet beskrevet som en udfordring at være synlige for de rette og kommunikere det ud. I flere af kommunerne kendte flere af de lokale heller ikke til hinandens tilbud og aktiviteter, selvom koblingen var oplagt, lå indenfor samme fagområde, eller bogstaveligt talt lå lige rundt om hjørnet. Der er derfor et tydeligt potentiale i at skabe videndeling og samarbejde på tværs. Hovedpointen fra dialogmøderne er også, at videndeling på tværs ikke behøver at være mere kompliceret end en facebookgruppe eller en virtuel tavle. De unge fortæller bl.a., at deres primære informationskanaler består af Google eller Facebook.

Videndelingen kan også imødekommes i etableringen af et netværk, hvor relevante aktører mødes og deler viden og erfaring. I en af kommunerne var der derfor også et konkret forslag om at skabe et netværk blandt de lokale aktører, som var til stede til dialogmødet, for løbende at dele viden og erfaringer til gavn for alle.

Dialogmøderne fik derfor også en videndelfunction i sig selv, fordi de lokale fik øje på hinanden og øje på, hvor der skal etableres bedre samarbejde på tværs for at forbedre kommunikation og synlighed i forhold til målgruppen.

Indsatser for og MED unge

Til dialogmøderne afspejlede fremmødet fra de lokale aktører også, at der kan opstå

Dialogmøderne

et hul mellem indsatser for børn og indsatser for voksne, hvor de unge falder lige imellem. Nogle steder, hvor der allerede er indsatser for unge, har de ofte svært ved at tiltrække de unge, og de lokale oplever, at det er svært at få de unge til at deltage og engagere sig. En vigtig pointe fra dialogmøderne var her, at hvis aktiviteter og indsatser for unge skal rykke noget, så skal de unge selv være inddraget og have ejerskab over, hvordan aktiviteten formes og tilrettelægges. De unge skal være medafsneder på dem. Dette opmærksomhedspunkt fra dialogmøderne understregede også behovet for, at aktiviteter og indsatser bygger på de unges stemme. De lokale aktører efterspurgte derfor i flere af kommunerne indsatser, som i højere grad både er for og med de unge. De lokale opfordrede også de unge til at tage ejerskab og engagere sig i de eksisterende tilbud og indsatser, da disse ikke er skrevet i sten, selvom det måske kan fremstå sådan. Dialogmøderne blev derfor også afsat for, at de lokale aktører kunne fortælle de unge, at deres stemme betyder noget, og at deres stemme kan ændre noget i de lokale indsatser og initiativer, hvis de vælger at bruge den aktivt og inddrager de unge i den videre tilpasning.

At føle sig uvelkommen

Fra de ungeinddragende workshops fortalte de unge, at det er svært at få kontakt til danskere, hvor særligt kontakten til de danske unge, er det, der fylder hos de unge flygtninge. I to af kommunerne snakkede de unge i denne forbindelse om et behov for at bryde med nogle af de fordomme, som de oplever at danskere og danske medier har om flygtninge. Dialogmøderne fungerede i forlængelse heraf også som en platform, der gav mulighed for at afdække forestillingerne om, at danskere ikke kan lide flygtninge. De lokale aktører opfordrede derfor i flere af kommunerne de unge til at udfordre sig selv ved at være mere opsøgende. De lokale fortalte, at de unge ikke skal være bange for at kontakte og stille dumme spørgsmål til danskere. Det blev i den sammenhæng også tydeligt under dialogmøderne, at de lokale mener, at de unge selv har en stor del af ansvaret for at skulle bryde med disse fordomme. De lokale aktører opfordrede derfor bl.a. de unge til at fortælle deres historie og bruge deres stemme.

“I bliver nødt til at hjælpe os danskere. Og jeres hjertelighed er jeres bedste våben. Fortæl jeres historie og bare bliv ved med at tage kontakt. Så ryger alle fordomme om jer.” - Lokal aktør, 18+ dialogmøde.

Derudover var det også et opmærksomhedspunkt til de unge, at de skal tænke over, når de snakker deres modersmål sammen i det offentlige rum. De unge kan have en tendens til at være generte over at tale dansk, fordi de ikke kan sproget perfekt. De lokale gjorde derfor opmærksom på, at det kan være svært at komme i kontakt med de unge, hvis de går i store grupper og ikke prøver på at tale dansk.

Efter dialogmødet og 18+ forløbet var overstået, fortalte de unge, at deres syn på danskerne havde forandret sig.

Dialogmøderne

“De har fortalt os, at danskerne ikke er lukkede, men at de venter på, at vi viser dem vejen og kommer og siger hej. Vi har lært at vi skal komme til dem, for de kommer aldrig. [griner]” - Ung flygtning 18+.

Ung-til-ung relationer, som indgang til (lokal)samfundet

Til dialogmøderne blev vigtigheden af ung-til-ung relationer i mentorindsatser og netværksaktiviteter dog også understreget. Ung-til-ung behøver her ikke nødvendigvis at betyde jævnaldrende i snæver betydning. En ung-til-ung mentor kan illustrere et forbillede eller bare være et par år foran (f.eks. 23+). Det blev belyst, at ung-til-ung relationer også kan være en støtte i både store og små ting. De etnisk danske unge og de unge flygtninge italesatte bl.a., at en ung mentor eller netværksperson kan give støtte i at håndtere de praktiske og overvældende udfordringer, der ligger i overgangen til voksenlivet. De unge flygtninge beskrev generelt et ønske om bare at have én dansk ven, som de kan stille spørgsmål, spejle sig i, lave ting sammen med og snakke med om problemer. En ung mentor vil her kunne bidrage med mere ligeværdig sparring, fremfor rådgivning af mere professionel karakter. I en af kommunerne blev det bl.a. også foreslået, at mentoren med fordel kan have anden etnisk baggrund for at kunne relatere mere ligeværdigt til de unge og være en særlig støtte i håndteringen af de udfordringer, som kan være kulturelt betingede - eksempelvis en, som selv har været flygtning, eller hvis forældre har været flygtninge.

En ung mentor kan forstås som den ven eller relation, der opfordrer og støtter de unge i at opsøge hjælp og modtage rådgivning fra de rigtige mennesker. De unge understregede overordnet, at selv den mindste interesse eller relation i deres liv kan gøre en stor forskel for dem.

“Det var rigtig godt, når du føler, at der er mennesker, der er interesseret i vores drømme. For vi er fra udlandet, og vi kender ikke noget her i Danmark, og vi vil gerne have, at nogle mennesker kan vise os, hvordan systemet er. Nogen skal vise os, vi er med dig, vi hjælper dig, du bare går, og vi hjælper dig med alt. Ja, støtter dig.” - Ung flygtning, 18+.

Fællesskaber for alle unge

En stor andel af de løsninger og idéer, som der blev lagt vægt på under dialogmøderne, kredser sig om ungefællesskaber og ungenetværk, som er helhedsorienterede og for alle unge i området. En ung relation eller netværk kan være en markant støtte for den unge og kan både være en bro til det danske samfund og til viden, men kan også særligt være en indgang til den danske ungdom og de fællesskaber, der er her.

De workshops, som både involverede etnisk danske unge og unge flygtninge er et eksempel på, hvad denne kontakt kan gøre. Da vi spurgte de unge flygtninge, om de har deltaget i andre aktiviteter og tilbud i kommunen, fortalte de, at de udelukkende har deltaget i aktiviteter, som de unge fra gymnasiet har informeret dem om og

Dialogmøderne

inviteret dem til. Efter workshoppen, hvor de unge lærte hinanden at kende, tog de danske unge dem bl.a. med til streetfestival og fodboldkamp, og de har spist pizza og lavet idræt sammen. Dette understreger det stærke behov for at skabe indsatser, hvor etnisk danske unge og unge flygtninge mødes om fælles aktiviteter. På en anden workshop forklarer en af de lokale aktører bl.a. problematikken ud fra de nuværende integrationsindsatser, da de er eksklusivt målrettet unge flygtninge. Dette kan ende med at forhindre de unge i at møde danske unge på en naturlig måde.

“Man har svært ved at skabe netværk og være med i fællesskabet, når man som ung flygtning indlogeres i boliger kun for flygtninge, går i en klasse kun for flygtninge, og kun tilbydes fritidsaktiviteter og væresteder, som er specielt målrettet flygtninge.” - Lokal aktør, 18+ dialogmøde.

Men for de unge er det også vigtigt med fællesskaber, hvor de kan dele de udfordringer, der følger med, når man er ung i Danmark. Disse centrerer sig om alle de store og svære beslutninger såsom job, uddannelse, familie og identitet.

“Alle unge har udfordringer og problemer, som er så vigtige at kunne dele med venner. Det er så vigtigt at snakke med andre unge, også selvom vi måske ikke er uddannet til det eller forstår det fuldkommen. Det vi har til fælles er, at vi er unge. Andre unge har også enormt svære familieforhold, som er svære at deale med. Men ung-til-ung relationer kan være helt afgørende for at få sparring omkring, hvordan man skal håndtere dem. Både små og store ting.” - Frivillig aktør, 18+ Dialogmøde.

Selvom en ung relation måske ikke direkte kan relatere til de udfordringer, som har en specifik kulturel karakter, f.eks. håndteringen af at få sin familie til Danmark, så kan en ung-til-ung relation stadig være en nysgerrig, ligeværdig person, som kan nuancere og støtte i, hvordan den unge kan mestre sit eget liv. En ung relation kan f.eks. være vejledende ift. at opsøge hjælp de rigtige steder og hjælpe med praktiske ting, som er afgørende for, hvordan de unge flygtninge kan deltage og inkluderes i Danmark. I en anden kommune beskriver de unge flygtninge også, at have fået mere mod på at være opsøgende og deltage i forskellige fællesskaber efter at have mødt med en dansk gymnasieelev i forbindelse med 18+.

“Vi har fået mere lyst til at gå hen til danskere pga. ham.” - Ung flygtning, 18+ dialogmøde.

At have en ligeværdig relation til en anden ung, kan også være det, der giver de unge modet til at opsøge viden og fællesskaber, som de ellers ikke ville have gjort. Vi ved, at oplevelsen af at føle sig forstået og selv at kunne mestre sine egne problemer, styrker den unges generelle livsførelse og resiliens også i andre sammenhænge. Eksemplet viser også, hvordan en succesoplevelse i én sammenhæng også kan være til gavn i andre sammenhænge. En ung, ligeværdig relation, enten i en mentor eller i et ungenetværk, kan derfor være afgørende for at føle sig anerkendt, velkommen og inkluderet som menneske og særligt som ung flygtning.

Delwar går efter det gode liv

Fremtiden er ikke længere uvis for den unge flygtning, Delwar. Nu hedder hjemlandet Danmark, det talte sprog er dansk – og super svært at mestre, synes han. Han gør dog gerne forsøget og gør det godt. 18+ har været fantastisk at deltage i, synes han.

Delwar er 17 år, syrisk kurder og bor i Løsning mellem Horsens og Vejle sammen med sin familie, som kom hertil for tre måneder siden. Inden da var han på egen hånd i Danmark i over halvandet år. Han er elev i 9. klasse og en glad og charmerende ung mand, som sætter stor pris på at bo i Danmark. Selvom her er koldt. Det beretter han smilende, da vi møder ham på det lokale bibliotek.

”Jeg er så glad for at være her. Danskerne er søde og vil gerne hjælpe mig med sproget og kulturen. Jeg har søde naboer og rigtig mange danske venner, som har hjulpet mig. Min værge har også hjulpet mig meget. Hvis man er sød mod andre, er de også søde mod dig,” lyder det positive budskab fra Delwar.

Dialogmøderne

Vil kunne det samme som de andre

Al begyndelse er svær, hedder det sig. For Delwar har det svære blandt andet bestået i at få noget ud af undervisningen i skolen.

”Det er jo svært at følge med, når man ikke er lige så god til sproget som kammeraterne. Og jeg vil være lige så god som de andre. Inden min familie kom, var problemet, at jeg savnede dem meget. Jeg kunne ikke koncentrere mig i skolen, og så var det ekstra krævende at lære sprog og de andre ting,” beretter Delwar.

”Når jeg skulle lave lektier, kom jeg nogle gange til at tænke på min far, som betyder rigtig meget for mig. Så tænkte jeg ’bare de var her nu’. Nu, hvor de er kommet, vil jeg gerne være sammen med dem hele tiden, og så kan det være svært at få tid nok til alt det andet – skole, venner, job og sport,” siger Delwar.

Hjælp til selvhjælp

Han understreger dog, at han ikke synes, der er tale om problemer, men blot udfordringer. Igennem 18+ fik han lejlighed til at snakke med andre i samme situation om mulige løsninger – herunder én, der slår flere fluer med et smæk:

”Vi snakkede meget om, at der mangler en klub i Hedensted [centerby i området], hvor flygtninge og danskere kan mødes og lære om hinandens kulturer og sprog. Og hvor vi kan få gode råd om alt muligt og bare hygge os sammen. Problemet er bare, at der kører ikke så mange busser, så det kan måske blive svært for unge fra Løsning, Juelsminde og andre byer heromkring at komme til og fra klubaftener. Men Røde Kors vil undersøge mulighederne, og jeg håber, at de finder ud af noget sammen med kommunen,” forklarer Delwar.

En klub for alle ville også åbne mulighed for, at flygtninge kunne udveksle viden og erfaringer om livet i Danmark.

”Jeg vil gerne lære fra mig og hjælpe andre, og jeg ved, at mange af mine venner har det på samme måde. Faktisk vil jeg rigtig gerne være advokat, fordi jeg elsker at hjælpe andre mennesker. Jeg fik selv en masse hjælp, da jeg flygtede. Jeg var jo kun 15 år. Men det er lidt svært, for jeg ved jo ikke, om jeg bliver i Danmark, eller om jeg skal tilbage til Syrien på et tidspunkt. Og alle lovene og reglerne er jo forskellige de to steder,” siger Delwar eftertænksomt.

Et vigtigt talerør

Delwar har været glad for at være med i 18+, og han håber, at projektet fortsætter:

”Det er en rigtig god idé at hjælpe unge flygtninge, som måske er her alene. Det er med til at sikre fremtiden for os. Workshoppen var virkelig god, og der var mange flygtninge, som gerne ville fortælle om deres problemer. Det var også her, at jeg foreslog at lave en klub for alle unge. For hvis man får [danske] venner, så kan man lære sproget. Hvis man lærer sproget, kan man lære kulturen – og hvis man lærer

Dialogmøderne

kulturen, så bliver vores liv bedre i Danmark,” pointerer Delwar.

Han skulle dog lige vænne sig til formen og tonen ved møderne.

”Først var jeg lidt genert over at skulle fortælle om vores problemer, men det er vigtigt, at man gør det. For når vi forklarer, hvordan vores liv er, vil andre mennesker gerne hjælpe os. Det er ligesom, når man laver et projekt i skolen og skal fremlægge noget. Så får man en karakter for det. Her er karakteren et bedre og nemmere liv,” forklarer han.

Han er ret beskeden, når det kommer til forventninger og håb for sin tilværelse:

”Jeg vil bare gerne have et godt liv. Min far siger, at man skal være en god elev og arbejde hårdt, så det er det, jeg vil gøre...”

Del 4

**Hvad er der sket
i 18+ projektkom-
munerne?**

Hvad er der sket i 18+ projektkommunerne

GENTOFTE

Fordi der allerede deltog etnisk danske unge til den første workshop, har der været kontakt mellem de unge flygtninge og de danske unge på det lokale gymnasium. Efter workshoppen blev der oprettet en Facebookgruppe, som bl.a. har gjort, at de unge har lavet aftaler med hinanden mellem første workshop og det opfølgende dialogmøde. Dette skabte grundlag for dialogmødet, hvor de unge etniske danskere og flygtninge sammen besluttede at nedsætte et arbejdsudvalg. Formålet med udvalget er først at dele viden omkring jobs, uddannelse og cv, kombineret med et større ønske om i fremtiden at dele flygtninges historie og erfaringer med andre unge i Gentofte.

“Hvad synes I om at være med i arbejdsudvalget?”

“Jeg tror for mig selv, at det er en god idé, at han samler os igen for at lave noget, for han giver noget, du ved.” - Ung flygtning, 18+ dialogmøde.

Gruppen er selvkørende, men 18+ projektet støtter gruppen og følger løbende op på, hvad de har af behov og erfaringer. Gruppen har fået flere frivillige og har bl.a. et mål om at køre 18+ forløbet videre på frivillig basis, hvor de unge flygtninge er med til at facilitere forløb for nye unge flygtninge og etablere et fast samarbejde med et lokalt dansk gymnasium. Arbejdsgruppens målsætning for 2018 er at bygge en bæredygtig bro mellem danske unge og unge flygtninge i kommunen. Derudover vil de arbejde mod, at udbrede denne lokale proces til at inspirere andre kommuner og gymnasier. Derudover er arbejdsgruppen blevet sat i kontakt med en lokal frivilliggruppe fra en ungdomsorganisation, så der kan være en lokal støtte og eventuel forankring på længere sigt.

HEDENSTED

Gruppen af unge flygtninge bor spredt i Hedensted kommune, men havde ved dialogmødet ingen problemer med at tiltrække og samle engagerede ildsjæle. Dette kom til udtryk på dialogmødet i Hedensted by, hvor en bred vifte af aktører, som eksempelvis sagsbehandlere, frivilligkoordinatorer, UU-vejledere og frivillige forældremyndighedsindehavere til uledsagede, mødte op. Outputtet fra dette dialogmøde var en række øjenåbnende oplevelser på kryds og tværs - som eksempelvis informationen om, at der allerede findes en webside, hvor alle aktører og frivillige kan mødes og skabe bedre muligheder for flygtninge i Hedensted. Helt konkret opstod der på mødet en arbejdsgruppe, der vil arbejde videre med at sætte handling på de unges behov og ønsker. De unge vil gerne deltage i flere aktiviteter, særligt med andre danske unge, og der blev skabt dialog omkring, hvordan der skabes de bedste forudsætninger for at dette kan komme til at ske. Her blev der også stillet krav til de unge om at engagere sig, tage ansvar og udfordre sig selv ved at kaste sig selv ud i muligheden for at indgå i nye fællesskaber. Arbejdsgruppen med de unge i spidsen har forpligtet sig på at arbejde videre med udgangspunkt i både output fra dialogmødet og de mange nye kontakter fra foreningslivet, der har meldt sig på banen.

Hvad er der sket i 18+ projektkommunerne

HADERSLEV

Efter den første workshop blev der etableret en selvkørende Facebookgruppe i Haderslev, hvor de unge deler viden med hinanden, og hvor særligt en af de frivillige spiller en stor rolle ift. at dele viden med de unge. Den lokale frivillige etablerede bl.a. kontakt mellem en dansk klasse og i særdeleshed en gruppe drenge, hvorefter de danske drenge kom på besøg i den klasse, hvor de unge flygtninge gik. Her spillede de billard og delte erfaringer - og snakkede bl.a. om, hvordan de unge flygtninge kunne tage kontakt til de danske unge på skolen. De danske drenge gjorde her opmærksom på, at det var en dårlig idé, at de unge talte arabisk med hinanden på gangene og på gaden, fordi det kan virke afskrækkende og ekskluderende for danske unge. Det var ny viden, som de unge flygtninge tog til sig.

Facebookgruppen gjorde også, at de unge kvinder bl.a. er kommet i gang med svømning, hvor en af de unge selv underviser de andre. Derudover blev de unge informeret om fester og klubber i lokalområdet, hvor en fodboldtræner bl.a. inviterede alle drengene med på holdet til næste sæson, hvor de nu allerede i januar allesammen kan skrive sig op til fodbold.

Til dialogmødet var der derfor nogle velafprøvede idéer, som der kunne arbejdes videre med, hvilket blev afsat for et mere handlingsorienteret dialogmøde. Processen op til dialogmødet skabte gode forudsætninger for skabelsen af forpligtende aftaler, hvor de unge bl.a. aftalte at mødes for at tage til fredagscafé sammen. De etnisk danske unge og en lokal aktør tilbød derudover at være med til at opstarte folkekøkken, som de nu er i fuld gang med. De unge og den lokale frivillige tilbød også at støtte op om, at de unge flygtninge kan komme på udveksling i danske klasser, hvor de nu holder oplæg og fortæller om deres baggrund og deres ønsker.

AARHUS

Ved dialogmødet i Aarhus tilbød unge frivillige fra URK at være med til at skabe et ungenetværk, hvor der mellem unge kan deles erfaringer og netværk, særligt ift. jobs og uddannelse. Selvom de unge ofte alle søger arbejde, så søger de ikke allesammen de samme typer jobs. Derfor kan udveksling af netværk, når man netop kommer fra forskellige sociale og kulturelle lag være afgørende for at få et job. URK Aarhus vil i den sammenhæng også arbejde for i højere grad at synliggøre deres allerede eksisterende ung-til-ung mentorordning.

De unge flygtninge beskrev også et stort ønske om at komme væk og tage en tur væk fra hverdagen og problemerne, hvor URK Aarhus også kom med idéen om at lave en ferielejr for flygtninge og danskere 18+. Ung-til-ung løsningerne begrundes med, at positive oplevelser med andre unge kan styrke de unges mestringsevne i andre sammenhænge og kan gøre den svære og udfordrende hverdag lettere at håndtere.

Hvad er der sket i 18+ projektkommunerne

Da det blev klart på dialogmødet, at der i forvejen findes mange aktiviteter og tilbud til de unge flygtninge, talte man også konkret om mulighederne for at skabe mere synlighed omkring tilbuddene til gruppen af unge. I den forbindelse drøftede man også muligheden for at etablere et netværk blandt de foreninger og aktører, som potentielt har de unge flygtninge som målgruppe. Det skulle dog ses som et supplement til det eksisterende integrationsnetværk for lokale aktører.

KONKLUSION

Røde Kors og Ungdommens Røde Kors har i projektet 18+ identificeret væsentlige udfordringer og barrierer for inklusion set fra unge flygtninges perspektiv. Unge flygtninge i alderen 17-25 år står overfor nogle særlige udfordringer, som er kendetegnende for deres alder. Med udgangspunkt i de unge flygtninge selv og med brug af inddragende workshops og dialogmøder med lokale aktører, er der fundet anbefalinger til konkrete løsninger på, hvordan kommuner og andre lokale aktører sammen med de unge kan imødekomme gruppens behov og dermed øge deres inklusion i lokalsamfundet.

De unge oplever en række barrierer, der begrænser dem i deres adgang til lokalsamfundet - til fællesskaber, viden, jobs, venskaber og uddannelse. Barriererne involverer på det sociale plan manglende daglig kontakt og tætte relationer med danskere og særligt danske unge, samt manglende adgang til ungefællesskaber. De ønsker at tage del i fællesskaber for alle unge fremfor at deltage i parallelle fællesskaber eller oprettede indsatser specielt for unge flygtninge. Der er derfor et stort potentiale i at inkludere de unge i allerede eksisterende lokale aktiviteter fx i foreningslivet. De unge som har formået at skabe kontakt og relationer til danskere, har enten gået på efterskole, højskole eller folkeskole, eller også går de regelmæssigt til f.eks. fodbold eller kommer i en ungdomsklub.

De unge står i en skillevej mellem at være børn og voksne. De gives en stor portion ansvar for deres eget og deres forældres liv. I overgangen til voksenlivet oplever de unge manglende støtte til at blive selvstændige voksne, både hvad angår det praktiske, håndteringen af familiesammenføring, manglende muligheder for mobilitet, transport samt job og uddannelse. I støtten til de unge, er det vigtigt at skelne mellem støtte, der tager ansvaret fra de unge og i stedet fokusere på støtte, der gør unge i stand til at mestre egne udfordringer. De unge kan både have brug for ordninger, der varetager deres behov for adgang til lokale fællesskaber og støtter dem i at håndtere hverdagens store og små udfordringer.

Frivillige forældremyndighedsindehavere, netværkspersoner eller mentorer kan være en stor aflastning for de unge og deres familier og kan have en større rolle i denne sammenhæng. Lokalt er det derfor vigtigt, at synliggøre allerede eksisterende tilbud, som har dette sigte.

I projektet er anvendt metoder til deltagerinddragelse og samarbejde lokalt. Med inddragende workshops med de unge flygtninge, kan deres ønsker og behov danne fundamentet, hvis der er behov for nye indsatser og aktiviteter fremadrettet. Ved at samle de unge flygtninge og lokale aktører til dialogmøder, kan lokale indsatser kortlægges og nye løsninger findes. Sådanne møder kan lægge grobund for fremadrettet samarbejde, koordinering og videndeling lokalt. Processen har belyst, at der ofte er en bred vifte af eksisterende tilbud til unge på tværs af sociale aktiviteter, sport og fritidsaktiviteter mm. Ved at samle aktørkredsen, der arbejder med flygtninge og med unge, kan der skabes samarbejde mellem initiativer på tværs af faggrupper og foreninger. Lokalt er der et stort potentiale i at tage udgangspunkt i skolerne, og lade disse være indgangen til de unge og formidler af lokale indsatser og aktiviteter for de unge. Kommuner, civilsamfundsorganisationer og frivillige foreninger har en nødvendig og central opgave i at sikre samarbejde og koordinering på tværs af indsatser og aktiviteter for de unge.

18+ Læringsrapport

Udgivet af:

Røde Kors og Ungdommens Røde Kors

Røde Kors

Blegdamsvej 27

2100 København Ø

Telefon: +45 3525 9200

www.rodekors.dk

Ungdommens Røde Kors

Hejrevej 30, 2. sal

2400 København NV

Telefon: +45 3537 2555

www.urk.dk

Redaktion:

Jasper Voigt Møllebro (ansvarshavende redaktør)

Ole Jeppesen (redaktør, fotos og interviews med Delwar, Mohammad og Sofie)

Thomas Rauff Krøyer

Ida Seest Dam

Louise Graabæk

Ann-Kathrine Kværnø

Layout:

Stine Holm Andersen

Redaktionen afsluttet

08.03.2018

Produceret med støtte fra

Bikubenfonden

Tak til de unge for deltagelse og engagement, Bikubenfonden, samarbejdspartnere i de fire projektkommuner og alle lokale frivillige i 18+.

